

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2012

aruandeaasta lõpp: 31.12.2012

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond

registrikood: 90001457

tänava/talu nimi, Lai 29

maja ja korteri number:

linn: Tartu linn

maakond: Tartu maakond

postisihtnumber: 51014

telefon: +372 7428443

faks: +372 7428166

e-posti aadress: elf@elfond.ee

veebilehe aadress: www.elfond.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	27
Bilanss	27
Tulemiaruanne	28
Rahavoogude aruanne	29
Netovara muutuste aruanne	30
Raamatupidamise aastaaruande lisad	31
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	31
Lisa 2 Raha	35
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	35
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	36
Lisa 5 Pikaajalised finantsinvesteeringud	36
Lisa 6 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	36
Lisa 7 Kinnisvarainvesteeringud	37
Lisa 8 Materiaalne põhivara	38
Lisa 9 Immateriaalne põhivara	39
Lisa 10 Kapitalirent	39
Lisa 11 Kasutusrent	40
Lisa 12 Laenukohustused	41
Lisa 13 Võlad ja ettemaksed	42
Lisa 14 Võlad töövõtjatele	42
Lisa 15 Eraldised	43
Lisa 16 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	43
Lisa 17 Annetused ja toetused	44
Lisa 18 Tulu ettevõtlusest	44
Lisa 19 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	45
Lisa 20 Mitmesugused tegevuskulud	45
Lisa 21 Tööjõukulud	46
Lisa 22 Muud kulud	46
Lisa 23 Finantstulud ja -kulud	46
Lisa 24 Seotud osapooled	46
Lisa 25 Projektide tulud valdkondade kaupa	47
Lisa 26 Sihtkapitalid	49

Tegevusaruanne

Sisukord

Sissejuhatus.....	5
Eestile omaste koosluste ja maastike säilimine	8
Looduskaitse-andmebaas	8
Kaitsekorralduskavade koostamine.....	8
ELFi mereprogramm	8
Merealade planeerimine	8
Merealade väärtuste kaardistamine ja merekaitsealade ettepanekud	9
Eutrofeerumine	10
Projekt: Toitainete koormuse vähendamine Läänemerre ja pärandkoosluste majandamine (SNOWBAL - Saving the Sea from Nutrient Overload by managing Wetlands/grasslands BALtically).....	10
Projekt: Meatbal („Making Ecologically Approaches Transforms Baltic Area Livelihoods“).....	11
Projekt: „Aktiivsete märgalameetmete abil toitainekoormuse vähendamine Läänemeres“ (Active Wetlands).....	11
Nord Stream.....	12
Merealane teavitus	12
ELFi metsaprogramm	13
Metsaprogrammi tegevused.....	13
Metsaalane teavitus.....	14
ELFi märgalade programm	14
Märgalade kaitse ettepanekud.....	14
Ropka-lhaste looduskaitseala moodustamine.....	14
Õru hoiuala kaitse alt välja võtmise ja asendamise ettepanek.....	14
Soode inventuur.....	15
Märgalade taastamine.....	15
Märgaladega seotud teavitustegevus	16
Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitse	16
Lendorav	16
Nahkhiired.....	17
Hülged	17
Ilves	18

Konnad teel(t)	18
Metsloomade taastuskeskus	19
Põllumajandusmaastiku liigid	19
Loodusvarade jätkusuutliku kasutuse edendamine	20
Kasvuhooonegaasid.....	20
Melioreeritud turbamaardlad.....	20
Geneetiliselt muundatud organismid (GMO)	21
Energeetika.....	21
Globaalsed keskkonnaprobleemid	21
Naftareostuse õnnetuse ennetamine.....	21
Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas	22
ELFi talgud.....	22
Teeme Ära talgupäev.....	22
Palupõhja looduskool.....	23
Muraste looduskool.....	23
Looduskaitse uudiste veebiportaal Roheline Värav.....	23
Loodushelid.....	24
Välja antud stipendiumid ja toetused.....	24
Koostöö rahvusparkide elanikkonnaga	24
Avalikud suhted.....	24
ELFi koostööpartnerid.....	25

Sissejuhatus

SA Eestimaa Looduse Fond (ELF) on mittetulunduslik valitsusväline keskkonnaorganisatsioon, mis loodi 1991. aastal. ELFi tegevuse eesmärk on Eesti looduse ja keskkonna kaitsmine.

ELFi missioon:

- 1) Eestile omaste koosluste ja maastike säilitamine
- 2) Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitsmine
- 3) Loodusvarade jätkusuutlike kasutuse edendamine
- 4) Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas
- 5) Lahenduste otsimine tulevastele põlvetele puhta elukeskkonna säilitamiseks.

Oma eesmärgi saavutamiseks ELF:

- 1) kogub ja jaotab sihipäraselt loodus- ja keskkonnakaitseks raha ja muid vahendeid,
- 2) organiseerib majanduslikku ja moraalset toetust loodus- ja keskkonnakaitsealastele projektidele, mis näevad ette probleemi uurimist, praktiliste kaitseabinõude rakendamist ja avalikkuse informeerimist,
- 3) algatab ja viib vajaduse korral läbi loodus- ja keskkonnakaitsealaseid projekte, annab välja stipendiume.

Alates 2005. aasta detsembrist on ELFi tegevuste põhirõhk suunatud looduskaitsele tegevustele - metsa, mere, märgalade ja liigikaitsega seonduvale. Tegevuskavade ümbervaatamine toimus ELFi töötajaskonna ja nõukogu poolt.

2012. aastal oli ELFi 236 eraisikust toetajat, sh konkreetsete projektide või tegevuste toetajad (näiteks lendorava, operatsioon "Päästerõnga" ja metsloomade haigla kampaaniad, Swedbanki annetuskeskonnas tehtud annetused kõrele, maailmakoristusele). Lisanduvad veel annetustelefoni teel toetajad. Tähtsusetult osales vabatahtlikena ligikaudu 32 000, ELFi talgutel osales 1185 talgulist, kes panustasid loodushoidu 8963 töötundi, täiendavalt oli valmis vabatahtlikuna naftareostuse korral tegutsema 1210 inimest.

Kokku oli ELFi 2012. aastal töös 34 erinevat projekti. Valdkonniti jaotusid projektid järgmiselt: mets 1, meri 7, märgalad 4, teised looduskaitsele tegevused 9, loodusharidus 6 ja säästev areng 6 ning muu 1, milleks on arvestatud kokku EKO Sihtkapitali toetus ja KÜSK toetus EKO Sihtkapitali tegevuseks.

Töölepingu alusel töötas ELFi keskmiselt 24 inimest (8 täisajaga töökohta), lisatöid telliti töövõtulepingu alusel 37 inimeselt ja 43 juriidiliselt isikult. Töötajate palgakulu koos maksudega oli 2012. aastal 425 tuhat eurot.

Tegevjuhtkonna (juhatuse liikmed, tegevjuht ja raamatupidaja) töötasud koos sotsiaalmaksuga olid 2012. aastal 47 tuhat eurot, sh juhatuse liikme lepingu alusel 1,6 tuhat eurot. ELFi nõukogu töötas vabatahtlikkuse alusel. Tasusid ja soodustusi kõrgema juhtorgani liikmetele ei makstud. ELF ei väljastanud garantiisid.

Kuna SA Eestimaa Looduse Fond koos Eesti Rohelise Liikumisega loobusid 18. jaanuaril 2005.a. saadud Tallinna Ringkonnakohtu otsuse edasikaebamisest, tühistamaks keskkonnaministri 15.01.2004 otsust Saaremaa sadama keskkonnamõjude hindamise aruande heakskiitmise kohta, kuulub kohtuotsuste järgi SA Eestimaa Looduse Fondilt koos Eesti Rohelise Liikumisega väljamõistmisele 35

000 krooni (2 237 eurot). Keskkonnaministeeriumi kasuks. Seni pole Keskkonnaministeerium nõuet nimetatud summa väljamaksmiseks esitanud.

2012. aasta käive oli 920 tuhat eurot, millest 535 tuhat eurot saadi välismaistest allikatest. Eesti riiklike fondide ja riigieelarve raha moodustab ELFi eelarvest 2012. aastal ~ 29,7%.

Võrreldes 2011. a. jätkus Eesti riigipoolne toetus ELFi projektidele, sh SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) rahastus, sealjuures oli jätkuvalt oluline kaasrahastus EL toel erinevates INTERREG programmides läbiviidavatele tegevustele. Samuti oli oluline KÜSKi toetus. Võrreldes varasemate aastatega on EL rahastuse kasutamisel omafinantseeringu vahendite leidmine ja ettefinantseerimiseks vajalike vahendite tagamine KIKi kaasabil olnud suureks toeks projektide elluviimisel ja loodame, et need võimalused säilivad ka edaspidiselt. Vastasel korral on raskendatud EL rahastuse taotlemine ja kasutamine, kuna riskid kaasrahastuse mitteleidmise puhul ja tegevuste elluviimiseks rahaliste vahendite olemasolu tagamisel on väga suured. Kõik ELFi INTERREGi projektide kaasrahastus on suuremas osas kaetud KIKi omafinantseeringuga ja alates 2010. a sügisest sõlmiti KIKiga projektide ettefinantseerimiseks ka vastav laenuleping. Tagatiseks on seatud ELFi kinnisvara aadressi Riia 185a. 2012 aastal kasutati lühiajaliselt projektide kohustuste täitmiseks ka arvelduskrediiti.

2013. aastal plaanime rahastuse osas esitada tegevuste läbiviimiseks taotlusi nii Eesti kui ka ELi fondidele. Eratoetuste osas suuremaid muutusi ette ei prognoosita, kuna senini on erasektoriga koostööks olnud ELFi enda ressursid piiratud ja seeläbi ka nende osakaal suhteliselt väikene.

Tabel: Eestimaa Looduse Fondi tegevuse ülevaade 2006- 2012 aastal

Alates 2011. a. summad eurodes

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eraisikust toetajaid	1517	430	288	260	275	184	236
Tegevustes osalenud vabatahtlikke	566	~500	~50 000	1425	550	720	1185
Vabatahtlike töötunde	4900	~5000	~56 000	~5100	~6430	~7200	~9863
Käimasolevaid projekte :							
Looduskaitstes	11	13	9	7	10	13	9
Loodushariduses	9	13	7	1	1	1	6
Säästva arengu valdkonnas	12	5	2	2	4	4	6
Mets	2	1	3	4	1	1	1
Märgalad	3	4	0	3	3	3	4
Meri	2	4	5	9	8	12	7
Muud (sh keskkonnaõigus)	12	14	6	5	4	1	1
Töölepinguga töötajaid	20	18	16	16	17	22	24
Täisajaga töökohti	12	9	7	7	7	13	8
Lisatöodes hõivatud inimesi	117	40	29	30	58	30	26

TULUD (tuh. krooni/ eurot):						eurot	eurot
Tulud kokku	7 153	6 681	11 050	9 021	9 988	922	920
Laekumisi välismaistest allikatest	4 882	4 044	2 932	3769	7095	524	534
s.h. Euroopa Liidu fondid	2 271	3 069	901	1745	1469	380	378
s.h. WWF	755	792	1 392	1273	674	45	48
Eesti riigieelarvelised ja riiklike fondide vahendid	768	912	6 409	3579	1362	277	275
Laekumisi annetustest	845	376	341	443	293	28	22
s.h. Eraisikust toetajad	624	248	203	431	276	27	13
s.h. Äriorganisatsioonide toetus	221	128	138	12	17	1	9
Projektide tulu teenustest, ettevõtlustulu	695	647	1 096	746	1015	52	102
Muu tulu , ettevõtlustulu	269	213	288	219	223	29	0
KULUD (tuh. krooni/eurot):						eurot	eurot
Kulud kokku	5 637	6 491	11 005	8 492	10 180	950	899
Tööjõu palgakulu koos maksudega	2 535	2 784	2 954	3483	5283	335	425
s.h. Nõukogu, juhatuse tasud ja soodustused **	0	0	67	1187	883	16	1,6
Projektide otsesed kulud	2 336	2 909	7 086	4819	3820	501	406
Tegevuskulud	692	685	852	709	921	72	55
s.h. Ettevõtluskulud	84	54	163	44	315	42	34
Muud kulud (finantskulud, maamaks, põhivara kulum)	74	113	113	121	156	40	13

** - alates 2008. a dets sõlmiti juhatuse liikmetega lepingud ja kaotati senised töölepingud tegevjuhi, avalike suhete juhi ja raamatupidajaga, alates 2011. a aprillist töötavad tegevjuht, avalike suhete juht ja raamatupidaja taas töölepingu alusel.

Finantssuhtarvud:

	2012	2011
Maksevõime üldine tase		
= käibevara / lühiajalised kohustused	1,18	1,29
Kohustuste ja varade suhe	0,92	0,97
Rahaliste vahendite tase = raha/lühiajalised kohustused	0,38	0,16

Teadus- ja arendustegevuse osakaal 2012. aastal 26,95%

Eestile omaste koosluste ja maastike säilimine

Looduskaitse-andmebaas

ELFi looduskaitse-andmebaas hõlmab enamikku Eesti elupaigatüüpe ja loodusväärtusi. Läbi viidud üle-eestiliste inventuuride [põlismetsad (1993-1996); puisniidud (1995-1996); märgalad (1996-1998); niidud (1999-2001); sood (2009-2012) jt.] andmed on täielikult digitaliseeritud ja süstematiseeritud. Andmebaas koosneb 31.12.2012 seisuga 23852 kirjest (millele lisandub 6975 niidukirjet), iga kirje on ühe konkreetse elupaiga kohta (hõlmab tavaliselt 0,5 – 100 ha) ja sisaldab andmeid selle seisundi, väärtuste ja liigilise koosseisu kohta. Andmebaas vastab Euroopa kriteeriumitele ja võimaldab selle kasutust riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Väljavõtteid kaitstavate liikide ja väärtuslike koosluste kohta on edastatud Keskkonnaregistrile (EELIS), Keskkonnaministeeriumi looduskaitseosakonnale, Euroopa Komisjonile jt asjakohastele institutsioonidele, aga ka Eesti floora levikuatlasele (Tartu 2005). Lisaks "traditsioonilisele" väljavõttele on Keskkonnaregistris ka eraldi teemakiht 'sood', mille materjal põhineb ELFi 1997. ja 2009-12. a. välitöödel; seda andmekihti on kavas ka edaspidi parandada ja täiendada. ELFi andmebaas on oluline, püüdmaks tagada Natura 2000 protsessi objektiivsust looduskaitsealsetest aspektidest lähtuvalt. Samuti on oluline seirata Natura kriteeriumite täitmist Eesti riigi ja arendajate poolt (arendustegevus, sh planeeringud; riikliku ülevaate koostamine Natura-alade kaitse osas; Natura-aladel loodushoiutööde rahastamine). Nendele tegevustele aitab kaasa osalemine Eestisiseses ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes (Eesti Keskkonnaühenduste Koda, WWF, CEEWEB, IUCN).

Kaitsekorralduskavade koostamine

2012. aastal oli ELFis töös kokku 9 kaitsekorralduskava koostamine. Kavad valmisid Naissaare maastikukaitsealale, Kurematsi hoiualale, Kirbu soo hoiualale, Osõtsuu hoiualale, Tahkjärve soo hoiualale ja Valli soo hoiualale.

Keskkonnaameti poolt oli tellitud kava koostamine ka Ōru hoiualale, kuid seda kava ei koostatud, kuna välitööde käigus selgus, et alal puuduvad looduskaitsealised väärtused. Lisaks alustati 2012. a Koorküla looduskaitseala ning Matsalu rahvusparki, Rajametsa hoiuala, Haeska hoiuala ja Puiatu merikotka püsielupaiga (osa Väinamere linnu- ja loodusala) kaitsekorralduskavade (kokku 2) koostamisega. Nende kavade valmimistähtajad on 2013. aastal.

ELFi mereprogramm

Merealade planeerimine

ELF on võtnud initsiatiivi Eesti merealade ruumilise planeerimise vajaduse selgitamisel ning protsessi edasiviimisel. Riigi poolt on käesolevaks hetkeks algatamisel planeeringud Hiiu ja Pärnu maakondades tähtajaga 2016 a. 2012. aastal toimusid merealade ruumilise planeerimise alased konsultatsioonid asjassepuutuvate riigiasutuste ja huvirühmadega ning osalemine selleteemalistel konverentsidel ja seminaridel, samuti EL vastavate arengute jälgimine. 2012. Aastal lõppes ka projekt GORWIND, mille raames koguti andmeid Liivi lahe planeeringuks. ELF on samuti osalenud Eesti Merenduspoliitika arengukava väljatöötamise protsessis. Kitsaskohtadena osutas ELF kolmele peamisele probleemsele planeeritud valdkonnale: kalandus, naftatõrjevõimekus ja merealade planeerimine. ELF koostas Eesti

Keskkonnaühenduste Koja (EKO) esindajana hinnangu Keskkonnaministeeriumi tellitud mere keskkonnaseisundit ja keskkonnavalasid sihte määravale dokumendile Euroopa Liidu Merestrateegia Raamdirektiivi raames.

Merealade väärtuste kaardistamine ja merekaitsealade ettepanekud

2012.a. märtsis lõppes ELFi eestvedamisel Kõpu poolsaare ümbruse mereala inventeerimine. Inventuuride tulemusena esitas ELF Keskkonnaministeeriumile ettepaneku Kõpu merepargi loomiseks, mille eesmärgiks oleks säilitada Kõpu rannikumere unikaalne ökosüsteem, mis on oluline pudelikael lindude Ida-Atlandi rändeteel.

2012.a. märtsist 2013.a. veebruarini koordineeris ELF KIKi toel Soome lahe madalate – Uusmadala, Kuradimuna madala ja Tallinna madala mereala inventeerimist, mille eesmärk oli kaasa aidata merelist bioloogilist mitmekesisust ning elurikkust puudutava informatsiooni kogumisele. Läbi viidi merepõhja elustiku ja elupaikade uuringud, kalastiku uuringud, linnustiku uuringud ning nahkhiirte uuringud.

Põhjaelustiku ja –elupaikade inventuur viidi läbi TÜ Eesti Mereinstituudi poolt 2012.a. juunis ning uuringud hõlmasid umbes 15 km² ala sügavusvahemikus 4-37m. Uuringu tulemused näitasid, et taimede liigiline mitmekesisus ei ole suur (13 liiki vetikaid), küll aga on alal liigirikas põhjaloomastik (26 liiki). Uuringualal esineb kaks EL Loodusdirektiivi I lisa elupaika: mereveega üleujutatud liivamadalad (1110) ja karid (1170), millest viimane on esinduslik ja katab ligi 88% põhjast.

Kalastiku uuringud teostati TÜ Eesti Mereinstituudi poolt 2012.a. mais, augustis ja oktoobris. Kokku tabati välitööde käigus 21 erinevat liiki kalu. Kalastiku uuring Kuradimuna ja Tallinna madalal ning Uusmadalal näitas, et sealne kalakooslus sarnaneb teiste Soome lahe ja Hiiumaa põhjaranniku uuritud madalikega. Käesoleva projekti käigus uuritud madalad ei ole kalastiku poolest unikaalsed ega mingile kalaliigile võtmetähtsusega. Kuna nad on igast suunast tuulele avatud, siis ei asu seal ka kaladele tähtsaid kudealasid. Kalapüük on piirkonnas väheintensiivne ja seda ei ole põhjust arvata oluliseks ning täiendavat reguleerimist vajalikuks ohuteguriks.

Linnustiku uuringuid viidi Eesti Ornitoloogiaühingu poolt läbi kuuel korral: kaks loendust kevadel ja sügisel rändeperioodil ning üks loendus suvel ja talvel (26.04.12; 07.05.12; 30.07.12; 29.10.12; 13.11.12; 07.01.13). Kõigil loendustel kasutati Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide Instituudi uurimislaeva Salme. Linnustiku uuringutest järeldub, et piirkond omab kohalikku linnukaitselist väärtust. Arvukaimaks liigiks osutus aul, keda loendati kuni 16 800 isendit, arvukuse täpsustudes võib ala osutada rahvusvahelist tähtsust omavaks. Alal leiti kokku veelinde 20 liigist, kellest mitmed on kaitsealused.

Projekti nahkhiirtega seotud uuringud viis läbi ELFi ekspert Lauri Lutsar.

Erinevalt mõnest varasemast projektist ei esita ELF praegu uuritud merealade kaitse alla võtmise ettepanekut. Samas viitavad uuringud siiski ala mõningasele looduskaitsele väärtusele. Ala kaitse ja säästva kasutamise üle otsustamiseks on vajalikud täiendavad uuringud, mis kataksid pikemat ajavahemikku ja suuremat mereala.

2012.a. sai KIKi poolt positiivse rahastusotsuse ELFi poolt algatatud projekt, mille raames modelleeritakse Natura elupaikade ja merepõhja karakterliikide asukohti ning merelinnustiku karakterliike kogu Eesti territoriaalmeres. Modelleerimistulemuste põhjal on võimalik saada infot

potentsiaalselt väärtuslike alade kohta, mis vajaksid täiendavaid inventuure ja ilmselt ka kaitset. Projekt on plaanis käivitada 2013.a. märtsis.

Endiselt on teadmata ELFi poolt 2009. aastal inventeeritud ja kaitse alla võtmise ettepanekuna esitatud Krassgrundi madaliku kaitse alla võtmise menetluse seis. Ühtlasi jälgib ELF riigi poolt 2013. aastaks kavandatud mereseaduse alast tegevust, kuigi senini ei ole Keskkonnaministeerium eelnõu koostama asunud.

Eutrofeerumine

2012. aasta ELFi tegevusi eutrofeerumise ehk mere ja teiste veekogude ületoitelisuse probleemi alast tegevust ilmestavad põllumajandusest tuleneva hajureostuse vähendamise abinõude kavandamine, sealhulgas ka pidev tegevus Euroopa Liidu Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) reformiga seonduvate määruste eelnõude menetluste jälgimine ja kommenteerimine, samuti uue perioodi Eesti maaelu arengukava, eelkõige selle keskkonnameetme kujundamises osalemine.

Regulaarselt on osaletud Maailma Looduse Fondi (WWF) Läänemere võrgustiku (*Baltic Ecoregion Programm* – BEP) töös. BEPi raames osaleti kohtumisel Euroopa Parlamendi liikmetega ÜPP reformipaketi määruse eelnõudega teemal. Ivori Padari, Vilja Savisaar-Toomasti ja Inderk Tarandiga jutuajamiste põhiline teema oli oluliste keskkonnameetmete integreerimine ÜPP reformipaketti kuuluvatesse määrustes eesmärgiga vähendada Läänemere eutrofeerumist. ELFi eksperdid osalesid 2012. aastal ka BEPi strateegilise planeerimise kohtumisel Poolas Sopotis.

Jätkusid laevadest õhku paisavatavate väävli ja lämmastiku oksiidide emissiooni piiramisele suunatud tegevused, eelkõige asjaomaste dokumentide läbitöötamine. Kõnealune töö kandis vilja kui EL piiras seadusandlikult meretranspordist tulenevaid väävliheitmeid. Paraku on endiselt lahtine lämmastikuheitmete piiramise küsimus, mis on otsesemalt seotud eutrofeerumisega ja sedakaudu ka mereelupaikade seisundiga.

Projekt: Toitainete koormuse vähendamine Läänemerre ja pärandkoosluste majandamine (SNOWBAL - Saving the Sea from Nutrient Overload by managing Wetlands/grasslands BALTically).

Projekti eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse säilimisele ja suurendamisele kaasa aitamine, vähendades ühtlasi ka põllumajandusest pärit toitainete kannet Läänemerre pärandkoosluste majandamist parandades. Eesmärgi saavutamiseks kaasatakse piirkonna põllumajandustootjaid, kuna majanduslikult tõhus, kuid samal ajal keskkonnasõbralik tootmine peaks negatiivseid suundumisi vähendama. Loomakasvatuse oluline komponent sõnniku käitlemine on üks valdkondi, mis vajab tähelepanu: eesmärgiks on vähendada taimetoitainete jõudmist veekogudesse ja Läänemerre, see aga nõuab läbimõeldud sõnniku käitlemist. ELF viib projekti läbi koos partneritega: Upplandi Fond Rootsist ja Läti Looduse Fond.

2012.a. toimusid SNOWBALi raames viied talgud (2 Saaremaal, 1 Hiiumaal, 2 Läänemaal), õppereisid talunikele Lõuna-Eestisse ja Rootsi, seminarid ning talunike individuaalsed nõustamised väliskspertide poolt. Korraldatud on mitmeid kohtumisi ja arutelusid põllumajanduspoliitika ja uue maaeluarengukava ettevalmistamisega seoses (kohtumised Põllumajandusministeeriumiga, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga, Põllumajandusuuringute Keskuse, Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnameti ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatega). Läbi on viidud küsitlus talunike hulgas sõnnikumajanduse ja pärandkoosluste hooldamise teemadel. Tõlgitud on Eesti rannaniitude

hoolduskava kohandatud juhend inglise keelde. Koostati 2013. aasta seinakalender, kus käsitletakse veekaitselisi ja pärandkoosluste hooldamise teemasid nii sõnas kui pildis. Jätkub töö infoteavikute koostamisega, talude nõustamise ja põllumajanduspoliitika teemadega. Projekti rahastab Central Baltic Interreg IVA programm. Projekti kaasrahastavad KIK ja WWF Rootsi. Kestvus: juuni 2011 kuni detsember 2013.

Projekt: Meatbal („Making Ecologically Approaches Transforms Baltic Area Livelihoods“)

Projekti eesmärk on põllumajandusliku reostuse vähendamine Läänemerre ja elurikkuse säilitamisele kaasa aitamine. Selleks on uuritakse pilootaladel veerežiimi, et nende looduslikkust taastada - nõukogude-aegsed sirged kuivenduskraavid on muutnud rannaniidud liialt kuivaks, see aga takistab nt niidurüüdil, naaskelnokal jt kaitsealustel liikidel edukat pesitsemist. Vesi peaks lageda rannaniidu lompides säilima vähemalt juuli alguseni, mis võimaldaks kahlajatel pehmest mudast pisikesi selgrootuid toiduks otsida. Ka haruldane juttuselg-kärnkonn e kõre vajab oma elupaigaks ja edukaks kudumiseks palju pisemaid lompe ja sonne. Märgalad ja kraavid, kus vesi aeglasemalt voolab, vähendavad samuti eutrofeerumist põhjustavate toitainete jõudmist merre. 2012. aastal jätkus suhtlus ametkondadega veerežiimi looduslikkuse taastamise maaparanduslike lahenduste ümber, samuti eutrofeerumise vähendamiseks tehismärgalade kavandamiseks. Mudeltaludele on projekti raames soetatud kogumisaiaid veistele ja randaal, mis võimaldavad rakendada keskkonnasõbralikumaid põllumajanduspraktikaid. Projekti toetab Rootsi WWF ja projekt kestab kuni 2013. aasta detsembrini.

***Projekt: „Aktiivsete märgalameetmete abil toitainekoormuse vähendamine Läänemeres“
(Active Wetlands)***

Projekti eesmärk on tutvustada ja uurida aktiivmärgalasid kui eutrofeerumist vähendavat meetet. 2012. aastal anti välja erinevaid veekaitsemeetmeid ja pikemalt tehismärgalasid tutvustav raamat „Tehismärgalad – põllumees puhastab vett“. Nii raamatu ilmumise eelselt kui ka selle järgselt käsitleti tehismärgalade teemasid ning raamatuga seonduvat mitmetel üritusel, näiteks rahvusvahelise märgaladepäeva puhul korraldatud konverentsil „Eesti märgalad 2012 – kus oleme ja kuhu läheme“, Matsalu loodusfilmide festivalil, põllumajanduskonsulentide teabepäeval, maaparandussüsteemide projekteerijate infopäeval, „Act4MyBalticSea“ projekti lõpuseminaril ning Keskkonnamessil Elukvaliteet.

Lisaks töötati projekti raames Porijõe valgala põhjal välja mudel fosfori ärakande arvestamiseks põllumajanduslikelt maadelt, mida tutvustati ka Kambja valla maaomanikele ja vallavalitsusele. Mudeli väljatöötamisel viidi läbi arvukalt välitöid ning võeti ka hulgaliselt veeproove. Töö mudeliga on äärmiselt mahukas ning eeldab mitmeaastaseid uuringuid.

2012. aastal võeti veereostuse tuvastamiseks proove ka paljudest kohtadest üle Eesti (Tartumaa, Põlvamaa, Viljandimaa, Läänemaa, Hiiumaa, Harjumaa, Jõgevamaa, Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa), et uurida põllumajanduslikku päritolu hajureostust. ELFist saadud info põhjal algatas Keskkonnainspeksioon menetluse ühe juba aastaid probleemseima vooluveekogu - Näpi oja - suhtes.

Aktiivmärgalade projekti rahastab Kesk-Läänemere programmi INTERREG IV A Lõuna-Soome ja Eesti allprogramm ja kaasrahastab KIK. 2013. aastaks on saadud KIKilt ka positiivne rahastusotsus edasiste modelleerimistööde tegemiseks ja põllumajandusmeetmete tutvustamiseks Porijõe valgalaal.

Eutrofeerumise alases tegevuses töötasid ELFis 2012. aastal eksperdid: Aleksei Lotman, Kristjan Piirimäe, Indrek Talpsep, Kuno Kasak, Kaia Lepik ja Lia Rosenberg.

Nord Stream

ELF ühes mitmete teiste keskkonnaorganisatsioonidega on korduvalt pööranud avalikkuse ja erinevate riikide ametkondade tähelepanu puudujääkidele Nord Streami gaasijuhtme rajamist puudutavate keskkonnamõjude hindamisel ja võimalikele riskidele. Vaided esitati Soome kohtutele ja kaebus Euroopa Komisjonile. ELFi osalusel esitatud kohtukaebusi ei rahuldatud ning Nord Streami ehitus on tänaseks valmis. Keskkonnaseire aruanded nii Soomes kui ka Eestis on TTÜ poolt analüüsitud ja kinnitavad jätkuvalt, et põhjahoovuste kiiruste hinnangud Nord Streami Soome lahe piirkonna kohta olid alahinnatud.

2012. aastal esitas Nord Stream taotluse alustada uuringuid veel kahe torujuhtme rajamiseks. ELF oli plaani osas kriitiline, mistõttu kutsuti ELFi esindajad Nord Streami poolt eraldi kohtumisele ja tutvustati seni läbiviidud keskkonnauuringute tulemusi. ELFi esindajad ja eksperdid jäid endiselt seisukohale, et keskkonnamõjude seire ja uuringud ei anna piisavalt pilti sellest, kui palju toitaineid või mürgaineid juhtme ehitusega merepinnast üles kerkis ning uute torujuhtmete rajamine ei ole põhjendatud. Eesti Vabariik ei ole meie teada Nord Streamile majandusvööndi meres uuringuluba seni andnud.

Merealane teavitus

Suurem osa ELFi merealasest teavitustööd tehti 2012. aastal Interregi raames toetatud ühisprojekti „BalticSeaNow.Info“ raames. Projekti eemärk oli ühendada kaasaegsed teabeedastusviisid projekti partnerite oskusteabega keskkonnavalaste teadusuuringute, hariduse ja teabevahetuse vallas. Projekti ideeliseks aluseks on kolmeastmeline mudel, kus teadmised ja teemast hoolimine tekitavad suurenenud teadlikkuse ning see omakorda tekitab soovi tegutseda Läänemere parema tuleviku nimel. Projektis loodi ühtne interaktiivsusele ja osalusele keskendunud Läänemere veebiportaal, korraldati üritusi, õppematerjale ja analüüsiti keskkonnavalaseid hoiakuid. Lisaks avalikkuse kaasamisele on eesmärgiks parandada dialoogi teadlaste ja otsustajate vahel. Portaalil loovad veebikaamerad, keskkonnateave, sotsiaalmeediakanalid, suhtlus, inimeste tähelepanekud ja lood raamistiku ühiseks aruteluks, informatsioonijagamiseks, ideede väljatöötamiseks, samuti osalemiseks.

Projekti käigus osales ELF 2012. aastal Kuressaare merepäeval, Tallinna Merepäeval ja Matsalu loodusfilmide festivalil. Tallinki laeval korraldati mere teemaline teabeüritus, kus esitleti läbi viidud fotokonkursi paremate tööde näitust ja räägiti mereteemalisest teadusest. Tuhandetele inimestele räägiti merekaitsest, demonstreeriti mereuuringute argipäeva ja samuti pildistati inimesi Läänemerd kujutaval taustal. Portaali www.balticseanow.info kaudu oli inimestel võimalik jälgida veebikaameras hüljeste tegevust.

2012. aastal viisid merealaseid teabeüritusi ELFis läbi Ivar Tamm ja Kertu Hool.

ELFi metsaprogramm

Metsaprogrammi tegevused

ELF on osalenud alates 2011. aastast metsaseaduse muutmise protsessis ning Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) esindajana keskkonnaministri kokkukutsutud metsandusnõukogus. Keskkonnaministeerium ei suutnud metsaseaduse eelnõud valitsusele 2012. aastal lõpuks esitada, kuid ministeeriumitevahelisele kooskõlastusringile saadetud versioonile heitis ELF ette kolme põhilist punkti: eraldisepõhiste raielankide pindalade ja puistupõhiste raievanuste kehtestamist ning alla 5 ha kinnistute puhul metsade inventeerimisandmete mitte nõudmist. Kompromissettepanekuna on keskkonnaministeerium lubanud uude metsaseadusesse viia punkti, mis kohustab 5 hektarist suurematele lankidele jätma vähemalt 10 tihumeetrit säilikpuid hektari kohta.

Maikuus anti välja teistkordselt ELFi ülevaade Eesti metsandusest, trükkis käsitles perioodi aastatel 2008-2011. Ülevaade koosneb kolmest osast, millest esimene keskendub probleemidele Eesti metsanduses, teine osa kirjeldab tähtsamaid metsanduspoliitilisi sündmusi viimase kolme aasta jooksul ning kolmanda osa moodustab ELFi kolmas kordusuuring ettevõtete puiduvarumispoliitikatest ja praktikatest. Ülevaatega on võimalik tutvuda siin:

<http://www.elfond.ee/et/teemad/mets/metsandus-eestis/vastutustundlik-ettevotlus/uelevaade-eesti-metsandusest-2009-2011>

Valminud metsanduse ülevaates käsitletud teemade täpsemaks esitamiseks korraldati seminar, mis keskendus võimalustele, kuidas muuta Eesti puiduvarumisturgu jätkusuutlikumaks. Ettekandeid tegid Liis Kuresoo ELFist ettevõtete kordusuuringu tulemustel, Mikk Link keskühistust Eramets, kes tutvustas eraomanike võimalusi ühistu kaudu otse puitu müüa, Kaido Lemendik Maksu- ja Tolliametist maksuriskidest metsasektoris, Ott Otsmann Eesti Metsa- ja Puidutööstuste Liidust ettevõtete rollist puiduturu maine parandamisel, Taivo Denks Keskkonnaministeeriumist Euroopa Liidu uue puidumääruse teemal ning Evelin Urbel-Piirsalu Eesti metsasektori teest jätkusuutlikkuseni. Ettekannetega on võimalik tutvuda siin: <http://www.elfond.ee/et/teemad/mets/metsandus-eestis/vastutustundlik-ettevotlus/seminar-vaeljakutsetest-ja-lahendustest-teel-jaetkusuutliku-puiduvarumisturuni>.

Keskkonnaameti tellimusel koostati suvel kokkuvõtte kaitsealade piiranguvööndite metsades leiduvate haruldaste liikide, kooslusetüüpide ja Natura elupaigatüüpide majandamisel vajalike piirangute ja soovituslike majandamisvõtete kohta. Töö raames koondati olemasolevat teavet II ja III kategooria kaitsealuste metsaliikide elupaiganõudluste ja metsamajanduslike ohtude kohta, esitati suunised kaitse korraldamiseks ning juhiti tähelepanu senistele info vajakutele. Kaitsekorralduslike meetmete alusel grupeeriti sarnast majandamist vajavad väärtused. Töö koostas Kaarin Parts.

Sügisel toimus Keskkonnaministeeriumi ja ELFi esindajate vaheline kohtumine, kus lepiti kokku kompromissettepanekus metsaseadusesse suurema hulga kohustuslike säilikpuude sisseviimiseks 5 hektarist suuremate raielankide korral (10 tm/ha). Lisaks lubasid Keskkonnaministeeriumi ametnikud kokku kutsuda range kaitsega metsade tüpoloogilisi vajakuid käsitleva töörühma ning 2013. aasta jooksul välja töötada metsade majandamise mõju seireindikaatorid. Range kaitsega metsade töörühm käis 2012. aastal detsembril ühe korra koos, töö peaks 2013. aastal jätkuma.

Aasta lõpus võttis ELF EKO esindajana osa maaelu arengukava uue perioodi (2014-2020) läbirääkimistest metsanduse töörühmas. Reaktsioonina Põllumajandusministeeriumi plaanile jätta Natura 2000 toetused MAKist välja, saadeti koos EKO, Erametsaliidu ja Kotkaklubiga Vabariigi Valitsusele toetuse säilimist pooldav kiri (<http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/muud-looduskaitsealised-tegevused/eko-koordineerimine/eko-eeskoste-hea-tava/natura2000-toetuste-kaitseks>). Ühtlasi valmistati koos Läti ja Leedu looduse fondidega ette ühine pöördumine Balti riikide põllumajandus- ja keskkonnaministrite poole, kus rõhutatakse vajadust toetada riiklike maaelu arengukavade vahenditest metsade elurikkuse säilimisega seotud meetmeid (<http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/muud-looduskaitsealised-tegevused/eko-koordineerimine/eko-eeskoste-hea-tava/balti-riikide-keskkonnakaitse-avalik-kiri-ministritele>).

Metsaalane teavitus

Aasta alguses kujundati ELFi metsakampaanialeht <http://www.elfond.ee/mets/>, mille sisuks on lühikesed videoklipid, mis tutvustavad metsadega seotud eripalgelisi väärtusi. Videotes astuvad üles Leili Mihkelson, Rein Kuresoo, Aleksei Lotman ja Anna Hints. Klippide 20 sekundilised lühiversioonid jooksid jaanuarist aprillini ETV kultuuriteadetes seoses 2012. aasta metsanädalaga.

ELF käis metsanädala raames koolides algklasside õpilastega metsamängu mängimas. Kokku külastati nelja kooli – Rakvere, Elva ja Tamme Gümnaasiume ning Tartu Kesklinna kooli. Koolikäigust saab vaadata pilte ja lähemalt lugeda siit: <http://www.elfond.ee/et/uudised/26-metsauudis/1470-elfi-tegemistest-23-29-aprillil-toimunud-metsanaedal>. ELFi 2009. aastal valminud metsamängu täiendati metsanädala raames Veljo Runneli loodushelide salvestistega: <http://www.elfond.ee/game/game.html>.

Metsaeksperti ja metsaprojekti juhina töötas 2012. aastal Liis Kuresoo.

ELFi märgalade programm

Märgalade kaitse ettepanekud

Ropka-lhaste looduskaitseala moodustamine

Alates 1990. aastate algupoolest on ELF ühes teiste keskkonnaorganisatsioonidega tegutsenud, et Tartu linna külje all võetaks kaitse alla oluliste loodusväärtustega Ropka-lhaste lammiala. 2012. aastal selgus, et Keskkonnaministeerium on jätnud kaitseala menetlemise protsessi niivõrd kauaks seisma, et alustada tuleb uute avalikustamise protsessidega.

Õru hoiuala kaitse alt välja võtmise ja asendamise ettepanek

2012. aastal tellis Keskkonnaamet ELFilt Õru hoiuala kaitsekorralduskava koostamise, kuid välitööde käigus selgus, et alal kaitse väärtused puuduvad. Õru hoiuala kohta koostasid Eerik Leibak ja Helen Toom eksperthinnangu ja ettepaneku Õru loodusala/hoiuala eemaldamiseks Natura 2000 võrgustikust ja hoiuala staatuse tühistamiseks. Tagamaks elupaigatüübi 7160 (Fennoskandia mineraaliderikkad allikad ja allikasood) vähemalt samasugune esindatus Natura-võrgustikus, esitati eksperthinnanguga ka põhiandmed nelja Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioonis paikneva väärtusliku allikasoo kohta, millised tuleks (Õru loodusala asemel) arvata Natura võrgustikku.

Soode inventuur

1997.a. toimunud Maailmapanga poolt rahastatud soode inventuuri lõpuks olid olemas andmed Eesti suuremate, väljaspool tollaseid kaitsealasid paiknevate soode kohta. Koos järgneval kümnel aastal tehtud välitöödega oli 2008. aasta lõpuks piisavalt andmeid 1425 soo kohta ligi 93 000 hektaril. 2009-2010.a. õnnestus EEA – Norra finantsmehhanismi, Keskkonnaameti, Ahti Heinla ja KIKi toetusel inventeerida lisaks 13 901 võimalikku sookooslust, millest soodeks osutus 8676 ala umbes 147 000 hektaril. Esimese projekti lõpus avaldati eestikeelne ja ingliskeelne trükis („Eesti märgalade inventeerimine 1997“; „Estonian Wetland Inventory 1997“), teise projekti lõpul ingliskeelne trükis („Estonian mires: inventory of habitats“).

2009.-10.a. projekti lõpuks oli olemas kohane andmestik 96,9% eeldatavate soode kohta (pindalaliselt 96,2% kohta); inventeerimata või puudulikult inventeeritud oli 786 ala. Seetõttu algatati 2011.-12.a. täiendav projekt "Soode looduskaitse inventeerimise lõpetamine", mida soostus rahastas KIK. 2011.a. välitöödel inventeeriti 178 ala, ülejäänud 632 ala kohta laekus 2012.a. aga andmeid 759 kirjena. Erinevalt 2009.-10.a. projektist osales välitöödel üksnes 10 kõrgelt kvalifitseeritud spetsialisti: Sirje Azarov, Eerik Leibak, Ott Luuk, Mari Reitalu, Jaanus Paal, Tõnu Ploompuu, Peedu Saar, Toivo Sepp, Alar Soppe, Indrek Tammekänd, sest vastavalt projektitingimustele tuleb juba 2013.a. kevadeks jõuda eestikeelse trükise ilmumiseni. See aga tähendab, et laekunud andmete toimetamisele ja kontrollile ei saa pühendada kuigi palju aega, üleinventeerimisest kõnelemata. Suur osa laekunud andmetest oligi aasta lõpuks sisestatud ja digitud. Täpsem statistika selgub 2013.a. kevadeks, kuid juba praegu võib kinnitada, et 100% Eestis teadaolevatest sooladest on ühtse metoodika alusel inventeeritud.

2012. aastal oli ELFi märgalaekspertiks ja projektijuhiks Eerik Leibak.

Märgalade taastamine

ELF sai Coca-Cola Fondilt (The Coca-Cola Foundation) 2011. aasta suvel positiivse otsuse rahastada projekti „Soode taastamise kavandamine“. Projekt toimus ajavahemikus 12.2011 kuni 01.2013 ning selle eesmärgiks oli parimate taastamisalade leidmine Eesti märgaladelt, nende kirjeldamine ning taastamiskavade koostamine. Eesmärgiks võeti kümnele inimtegevusest mõjutatud märgalale või selle osale taastamistegevuste planeerimine. Projekti käigus otsustati koostöös Keskkonnaametiga keskenduda nn Ramsari aladele, kui ülemaailmse tähtsusega märgaladele. Eelkõige otsiti kuivendusest mõjutatud siirdesoo- ja rabaalasid kui potentsiaalselt kergemini taastuvaid sootüüpe, millede seisundi parandamiseks on ka rohkem kogemusi nii meil kui ka meie lähinaabritel. Eelvaliku käigus analüüsiti peamiselt ortofotode, mulla- ja ajalooliste kaartide põhjal Ramsari aladel kuivendusest mõjutatud märgalasid ning koostati mõjutatud alade nimekiri. Koos Keskkonnaameti ning RMK esindajatega valiti nendest välja kümme detailuuringute ala.

Taastamistegevuste eesmärk on turbatekke, kui soole iseloomuliku omaduse, taastumiseks või laienemiseks soodsate tingimuste loomine. Eelkõige on selleks vaja ühtlast ning maapinnalähedast veetaset pinnases, see aga on üheselt vastuolus kuivenduse rajamise põhjusega ja tulemusega. Projekti vastutav täitja oli Marko Kohv, välitöödel osalesid lisaks veel Arvo Aljaste, Helen Toom, Indrek Talpsep ning Jüri-Ott Salm. Välitööde käigus läbiti üle 82 km transekte ning tehti üle 600 kirje sookoosluste ning kuivendusvõrkude seisundi kohta. Meelis Leivits Keskkonnaametist valmistas ette vanad ortofotod ning kõrgusmudelid, mis aitasid taastamiskavade koostamisele kaasa.

Projekt tulemusena tehtud soovitude elluviimisel oleks taastamistegevustel positiivne mõju sookooslustele üle 2000 ha suurusel pindalal, kuid kahjuks takistab mõnedes kohtades taastamistöödega edasiminemist kaitse-eeskirjade puudulikkus. Hetkel on uuritud aladest kõige parema potentsiaaliga Sangla ja Soosaare objektid (Alam-Pedja LK) ning Kuresoo kaguserv (Soomaa rahvuspark). Koostatud taastamiskavad on kättesaadavad:

http://issuu.com/markokohv/docs/cc_projekt_m_rgalade_taastamine_aruanne

Märgaladega seotud teavitustegevus

2. veebruaril tähistab maailm rahvusvahelist märgalade päeva. Kaua alahinnatud ja isegi põlatud maastikud on saamas meie kiiresti muutuvast maailmast üha väärtuslikumaks. Kui arvestada ühiskonnale pakutavaid keskkonnateenuseid nagu süsinikuringe, kliima reguleerimine jne, siis võib märgalasid pidada kõige väärtuslikumateks maastikutüüpideks. Eestiski on hakatud tasapisi mõistma, et soodel võib olla teisigi kasutuseesmärgi peale kuivendamise ja turbakaevandamise, näiteks puhkealade ja marjamaana.

ELF korraldas koos partneritega 2012. aasta märgalade päeva puhul seminari "Eesti märgalad 2012 - kus oleme ja kuhu läheme?" Seminari ettekanded rääkisid sellest, milline on asjade seis ja mis on plaanis riigiasutustel, eraettevõtjatel ja ka vabaühendustel. Teemavaldkondadest olid kaetud nii soode hoidmine, kaitsmine kui taastamine, veepoliitika, turbakaevandamine ja põlevkivi kaevandamine, sooturism, loodusharidus ja ka sooarheoloogia. Samuti leidsid tutvustamist hetkel käimasolevad või äsja alanud märgalasid puudutavad projektid. Seminari ettekanded on vaadatavad kodulehel: <http://elfond.ee/et/teemad/raba/eesti-maergalad-2012>

Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitse

Lendorav

Lendorava projekti põhieesmärgiks on olnud ja jääb ka tulevikus aktuaalse info kogumine lendorava esinemispaikade kohta. Selleks inventeeritakse lendoravatele sobivaid metsi nii varasemates esinemiskohtades kui nende ümbruses. Praegu on keskkonnaregistrisse kantud 104 lendorava leiukohta. Kuid kõik neist pole igal aastal asustatud.

Et saada terviklikumat ülevaadet lendoravate olukorrast tema peamisel asualal Alutagusel, kontrolliti 2012. aastal koostöös Eesti Looduseuurijate Seltsi ja Keskkonnaametiga sealseid registreeritud leiukohtade asustatust ning inventeeriti piirkonnas leiduvaid lendoravatele sobivaid metsi.

2012. aastal kontrollitud 80-st keskkonnaregistrisse kantud lendorava leiukohast oli asustatud vaid 28 leiukohta. Kuid neist ühte kasutas viimased kaks aastat üks raadiomärgistatud isasloom suure tõenäosusega vaid üksi. Lisaks väisas sama loom tänavu kevadel veel viit varasemat elupaika, kust inventuuri ajal teiste lendoravate tegevusjälgi ei leitud. Kahjuks langes raadiomärgistatud loom kaaslase otsingul lõpuks ka ise nugise saagiks.

Lendoravatele sobivate metsade inventuuri käigus leiti 2012. aastal siiski ka mitmeid uusi lendoravate poolt asustatud elupaiku. Uutest lendoravate leiukohtadest asusid 6 varasemate leiukohtade vahetus läheduses. Need leiukohad kaardistati teada olnud leiukohtade laiendustena ning arvestati asustatud

elupaikade hulka. Samas leiti teadaolevate leiukohtade vaheliste liikumiskoridoride olemasolu ja seisundi hindamiseks tehtud välitöödel ning prognooskaartide kasutatavuse kontrollimisel lisaks 8 uut leiukohta.

Kokkuvõttes oli 2012. aastal Eestis teada veel vaid 36 asustatud lendorava leiukohta, mida on oluliselt vähem kui kevadel võis arvata. Kui Eesti keskkonnastrateegias on püstitatud eesmärk, et Eestis peaks olema vähemalt 60 asustatud lendorava leiukohta, siis seda eesmärki pole suudetud täita.

Nahkhiired

Nahkhiireprojektiga on ELFi tegeldud juba selle asutamisest saadik, 1991. aastast. 2012. a. jätkus nahkhiirte kaitse korraldamiseks vajaliku teabe kogumine, nahkhiirte kaitse küsimustes nõustamine ja vajadusel vaiete esitamine. Nõustati Keskkonnaametit, Narva Linnavalitsust ja hulgaliselt eraisikuid. 2012. a. valmis Narva Linnavalitsuse Linnavara- ja Majandusameti tellimusel Narva Pimeaias ja bastionides elavate nahkhiirte inventuur, kus anti soovitusel sealsete nahkhiirte kaitseks. Koostöös ajakirjanikega kajastati meedias nahkhiiri ja nende kaitset. Jätkus infovahetus ELFi poolt hallatavas nahkhiirte huviliste postiloendis. Hoiti ühendust EUROBATSi nõuandekomitee töörühmaga, mis kogub ja analüüsib andmeid tuuleturbiinide mõju kohta nahkhiirtele (*Intersessional Working Group on Wind Turbines and Bat Populations*). Lähtuvalt selles töörühmas koostatud juhistest on ELF püüdnud Eestis teadvustada vajadust hinnata paigaldatavate tuuleturbiinide mõju nahkhiirtele ja valida tuuleparkide asukohtadeks alasid, kus nahkhiirte hukkumise tõenäosus on väiksem.

2012. aastal viidi läbi Uusmadala, Kuradimuna madala ja Tallinna madala merealade uuringute käigus ka nahkhiirte uuring, et anda hinnang nahkhiirte lennuaktiivsusele mere kohal. Nahkhiireuuringuga on alal tõestatud ühe liigi - põhja-nahkhiire - toitumine ja võib oletada ka vähemalt veel ühe liigi esinemist. Põhja-nahkhiirte puhul on ilmselt tegu toitumislendudega, mitte rändega. Uuringu tulemused ei võimalda väita, et ala oleks nahkhiirtele tähtis koondumispiirkond, kuid arvestades mere kohal lendavate nahkhiirte teema vähest uuritust ei ole ala suhtelise tähtsuse kohta lõplikke hinnanguid veel võimalik anda. Info kogumine merealadel nahkhiirte toitumise ja rände kohta on Eestis ja kogu Euroopas veel üsna lünklik ja seda tegevust on vaja jätkata.

2012. aastal juhtis nahkhiirtega seotud tegevusi ELFi Lauri Lutsar.

Hülged

ELFi töö hüljestega on suunatud hüljeste seisundi ja elukäigu selgitamisele. Jälgitakse ka, et rakendatavad looduskaitse ja -kasutuse meetmed täidaksid tõhusalt püstitatud eesmärki - kindlustada Läänemere hüljestele tulevik tänasest tervislikumas elukeskkonnas. Läänemeres elavad viiger-, hall- ja randalhüljes. Kuna hülged asuvad ökoloogilise tasandi järgi kiskjate hulgas toitumisahela tipus, siis akumuliseeruvad neis kõikvõimalikud ohtlikud ja toksilised ained. Eriti PCB ja toksiinid. Hülged hukkuvad ka võrkudesse kinnijäämise tagajärjel. ELFi hülgetöid on kavandanud ja ellu viinud kogenud hülgeuurijad, vennad Mart ja Ivar Jüssi. Neile on olnud abiks üliõpilased ja vabatahtlikena mitmed merel ja rannikul oma igapäevast tööd tegevad inimesed. Hülgeprojekt on ELFi vastutusel olnud fondi asutamisest alates ja ka täna tagab ELFi-poolne tugi senitehtu järjepidevuse ning uute ettevõtmiste õnnestumise. Täna on ELFi rolliks uuringute tehniline toetamine ja rahvusvaheliste koostööprojektide jätkamine ning arendamine.

2012. aastal koondati Liivi lahel toimunud hüljeste alased telemeetriliste uuringute info projekti GORWIND raames. Hüljeste kaitse ja uurimise tööd tehakse rahvusvaheliselt HELCOMi raames ning sõlmitud on ka koostöölepe Venemaa fondi LenObPrirodaga ühise huvi deklareerimiseks Soome lahes viiherhüljeste seisundi välja selgitamiseks. Hülgeekspertid on ELFis Mart ja Ivar Jüssi.

Ilves

Maailma Looduse Fondi (WWF) Poola osakonna poolt läbi viidava projekti "*Active protection of the lowland lynx population in Poland*" üheks eesmärgiks on ilvesepopulatsiooni taastamine Kirde-Poolas Masuurias. Üheks tegevuseks vastavas projektis on Eestis loodusest püütud ilveste ümberasustamine Piska ja Napiwodzko-Ramuckie metsa Masuurias. Vastavalt Poola WWF-i ja ELFi vahel sõlmitud lepingule viiakse Eestist Poola kokku 4 täiskasvanud ilvest. 2012. a. märtsis püütigi Eestist Järvamaalt ning viidi Poola 3 isendit (2 isast ning 1 emane loom).

Esimesed Eestist püütud kaks ilvest (edaspidi M1 ja M2) lasti Poolas loodusesse 22. märtsil 2012. Mõlemad loomad olid isased ning püütud vastavalt Päinurme ja Imavere jahipiirkondadest. Kolmas ilves (emane, püütud Imaverest, edaspidi F1) lasti Poolas loodusesse 6. aprillil. Ilvesed M1 ja F1 lasti lahti Piska metsa ning M2 Napiwodzko-Ramuckie metsa. Need kaks metsamassiivi on omavahel ühendatud, kuid loomade lahti laskmise kohad asusid teineteisest ca 40 km kaugusel. Kõik isendid olid varustatud GSP/GSM süsteemil töötava jälgmisseadmega (telemeetriakaelusega). Juuni algusel leiti ilves M1 surnuna. Lahkamisel leiti M1 soolest paelussi *Taenia* (kas *T. pisiformis* või *T. hydatigena*) massilisest vohamisest tekkinud soolesulg. Samas oli antud isend püüdmise hetkel väga heas seisundis (kaal 25,4 kg). Ümberasustatavate loomade parasitoloogilist seisundit võetakse järgnevate loomade puhul kindlasti arvesse ning vajadusel rakendatakse dehelmintiseerimist.

2013. aastal on kavas püüda veel üks emane ilves ning Poola WWFi soovil sõlmida leping veel ühe isase ilvese püüdmiseks ja ümberasustamiseks.

Ilveste ümberasutamise projekti eksperdid olid 2012. aastal Raido Kont ja Marko Kübarsepp.

Konnad teel(t)

Kahepaiksete hukkumine järjest kasvava liikluskoormusega teedel ohustab tõsiselt konnapopulatsioonide tulevikku. Paljud kevadel kudema ja sügisel talvituma rändavad konnaliigid läbivad aastast aastasse samu rändeteid. Nii võib konnade rändeteedega ristuvatel maanteedel hukkuda vaid mõne tunni jooksul tuhandeid loomi. Sellistesse kohtadesse oleks tarvis rajada tunnelid konnade turvaliseks liikumiseks. Seni, kuni tunnelid pole rajatud, on meil siiski võimalik konni hukkamisest päästa. Selleks korraldab ELF KIKi toel ja koostöös Maanteeameti, Keskkonnaameti ning MTÜga Põhjakonn 2012. ja 2013. kevadel vabatahtlike abiga konnatalguid.

2012. aastal anti välja konnade rännet puudutav infovoldik, korraldati meediakampaania autojuhtide ning vabatahtlike teavitamiseks ning koolitusi talgutel osalejate ning talgujuhtide koolitamiseks liikluskorralduse ning konnade bioloogia alal. 2012. a. konnatalgutalgute käigus päästeti 13-30. aprillil neljas talgukohas kokku 10 851 konna, kellest 8832 olid kärnkonnad, 1931 pruunid konnad, 31 vesilikud, 57 rohelised konnad. Osales 209 vabatahtlikku. Kõige suurem konnaliiklus toimus Leie-Oiu lõigul (5960), Kiisa-Kurtna teedel (2613) ja Jägala kandis (2278).

Metsloomade taastuskeskus

2012. aastal lõppes KIKi toel läbi viidud vigastatud metsloomade taastuskeskuse ettevalmistamise I etapp. Projekti käigus kaardistati vigastatud metsloomade rehabiliteerimise olukord Eestis, korraldati kohtumisi riigiasutuste ja vabaühendustega, töötati koostöös Keskkonnaametiga välja ettepanekud seadusandluse korrastamiseks loomade rehabilitatsiooni valdkonnas. Projekti jooksul leiti tulevasele taastuskeskusele sobiv asukoht Arukülas ning sõlmiti AS Eleringiga krundi kasutamiseks koostööleping. Samuti sõlmiti koostöölepe Maaülikooliga metsloomade meditsiini arendamiseks ning kolmepoolne koostöölepe Maaülikooli ja Keskkonnaametiga. Keskkonnaamet kohustus katma I ja II kategooria kaitsealuste liikide ravikulud.

Jooksvalt nõustati 2012. aastal Keskkonnaameti töötajaid ning teiste organisatsioonide esindajaid, samuti kodanikke seoses metsloomade vigastuste ja haigustega ning raviti vigastatud metsloomi. Projekti käigus ravitud 69 loomast 59% olid kaitsealused. Ravitud loomadest 53% puhul oli ravi tulemuslik, kuid 41% loomi olid vabastamatud ning tuli eutaneerida. Tihti said ravi tulemlikkuse piiranguks just pidamistingimused, mida tuleks tulevikus parandada nii Eesti Maaülikooli ruumides kui loodavas Aruküla metsloomade taastuskeskuses.

Projekti jooksul käidi tutvumas mitmete Euroopas tegutsevate metsloomade taastuskeskustega Belgias, Poolas, Kreekas ja Rootsis. Läbi viidi kolm pilootkoolitust vabatahtlikele ning üks koolitus loomaarstidele. Maaülikoolis algatati metsloomade ravimise ainekursus veterinaaria tudengitele.

Avalikkuse teavitamiseks pandi tööle veebileht www.metsloom.ee, samuti Facebooki leht. Viidi läbi reklaamikampaania, mille tulemusel on koguti annetusi ca 7700 eurot. Arukülas planeeritava haigla asukohas korraldati avalik koosolek Raasiku valla elanikele, samuti esitleti projekti Raasiku valla volikogus ning suheldi vallavalitsuse esindajatega. Keskuse hoone rajamiseks on leitud vabatahtlikud arhitektid, kes on nõus projekteerima metsloomade haigla hoone, koos nendega käidi tutvumas Aruküla kinnistu olukorraga, sh veevarustuse probleematikaga.

Metsloomade ravi jätkamiseks on kasutatud annetuskampaaniaga kogutud raha ning projekti jätkamiseks on koostatud jätkuprojekti taotlus esitamiseks KIKile.

Põllumajandusmaastiku liigid

Põllumajandusmaastik on elupaigaks paljudele Eesti looduslikele liikidele, kelle elupaigad ja toitumistingimused sõltuvad otseselt põllumajandustootjate praktikatest. 2012. aastal lõppes KIKi rahastatud projekt maaelu arengukava ettevalmistatavate elurikkuse meetme ettepanekute tegemiseks. Projekti raames valmisid soovitud põllulindudele suunatud meetmeteks ning kaardistati põllumajandusmaastikus säilinud puude grupe. 2012. aasta lõpus osales ELF Keskkonnaameti korraldatud riigihankes ning sai tellimuse jätkata maaelu arengukava meetmete ettevalmistamise juures konsulteerimist. Projekti raames koostatakse ettepanekud mitmete liikide olukorra parandamiseks põllumajandusmaastikus ning poolloodusliku koosluse hooldamise meetme muutmiseks uues maaelu arengukavas. Maaelu arengukava meetmetega töö jätkub ka 2013. aastal.

Põllumajandusmaastiku elurikkuse eksperdid olid 2012. aastal ELFis Silvia Lotman ja Triin Nõu.

Loodusvarade jätkusuutliku kasutuse edendamine

Kasvuhoonegaasid

2012. aastal alustas ELF osalemist koostöös Tartu Ülikooli ja Säästva Eesti Instituudiga Keskkonnaministeeriumi tellitud uuringu koostamises madala süsinikumajanduse teemal Eestis. ELFi ülesanne on koostada analüüsid maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse teemal. Projekti jooksul analüüsiti jätkusuutlikke metsanduslikke raiemahte, põllumajandusmaade, rohumaade ja kasutamata maade osakaalu ning nende kasutusviise. Töö jooksul koostatakse kolm stsenaariumit erineva süsinikukoormusega majanduse tuleviku kohta. Uuringu raames töötavad analüütikutena Jüri-Ott Salm ja Kaarin Parts.

Melioreeritud turbamaardlad

2012. aastal lõppes pilootprojekt, mille eesmärgiks oli selgeks teha kuivendatud turbamaardlate kasutusvõimalused kolme erineva turbamaardla näitel. Turbamaardlateks loetakse soid, mis on keskkonnaregistris arvele võetud kui turba kaevandamiseks planeeritud sood.

Kolmes väljavalitud pilootalas (Rulli, Valguta ja Möllatsi maardla) teostati lausalsed inventuurid ja lähtuvalt inventuuride tulemustest anti soovitusel ja koostati meetodika, kuidas teistes turbamaardlates sarnaseid inventuure läbi viia. Samuti anti soovitusel, milliseid soid peaks kaevandamisest kõrvale jätma (nii looduskaitsealadest väärtustest lähtuvalt kui turba/maardla tehnilistest tingimustest lähtuvalt) ja milliseid kaevandada eelisjärjekorras lähtuvalt nendes peituva turba/maardla omadustest ja võimalikult väikestest/vähestest teistest väärtustest.

Kolmes turbamaardlas viidi läbi geoloogiline uuring selgitamaks turba omadusi, kuivendussüsteemide olukorra ja -ajaloo uuring, botaaniline ja brüoloogiline uuring, metsa vääriselupaikade inventuur. Samuti hinnati alade kasutatavust põllumajanduseks, metsa kasvatuseks ning väljendati maardlate kasvuhoonegaaside bilanssi. Projektijuhiks oli Arvo Aljaste.

Turbamaardlaid on Eestis kokku 299. Erinevate ekspertide poolt anti turbamaardlate nimistule hinnang, millised turbamaardlad on kaevandamiseks kõige perspektiivsemad (122 maardlat) ning millised on tänaseks päevaks looduskaitsealade piirangutega kaetud, samuti millised omavad kaevandamiseks väikest perspektiivi. Erineva perspektiivsusega maardlad jagati eri gruppidesse.

Keskkonnaregistri turbamaardlate nimistus esineb maardlaid, mis reaalset pole turba kaevandamiseks perspektiivsed, samuti on hulk maardlaid olemasolevate looduskaitsealade piirangutega kaetud. Seetõttu on soovitatav sellised maardlad ümber hinnata kui kaevandamiseks sobimatud ja maardlate nimekirja vastavalt korrigeerida/märgistada. See on vajalik, et arendajal ei tekiks ootusi nende alade kaevandamiseks ja et neid oleks võimalik muudel eesmärkidel kasutada.

Praegusel hetkeks on Eestis välja kujunenud olukord, kus esineb ulatuslikult juba kuivendatud ning kuivendustest mõjutatud soid. Seepärast tuleb kasutada juba rikutud soode turbavaru ning täiendavalt soid mitte kuivendada ega kaevandada.

Turbamaardlate osas tuleks tegevusi Eestis jätkata: kaardianalüüs, turba varude hinnang, koostöö turbatööstusega, turbamaardlate nimistu uuendamine, soode parimate maakasutusviiside välja selgitamine.

Geneetiliselt muundatud organismid (GMO)

Aktiivset geneetiliselt muundatud organismidega seotud tegevust 2012. aastal ELFi ei toimunud, kuna kogu tegevus oli vabatahtlikel alustel ning ajalist ressursi oli selleks vähe. ELFi nõukogu liige Henri Laupmaa jätkas osalemist Keskkonnaministeeriumi juurde loodud Geenitehnoloogia Komisjoni töös, kus arutatakse uute GMO taotluste lubamist Euroopa Liitu (sh Eestisse). Geenitehnoloogia Komisjonis jätkab EKO esindajana tööd ka Peeter Laas. Seonduvalt ressursside vähesusega otsustati taandada ennast GENETi liikmeskonnast ja vastav avaldus saadeti teele 2012. a. alguses.

Energeetika

ELF jätkas keskkonnasõbraliku energiaeetika teemalist koostööd EKO raames, selleks kohtuti Eesti Taastuvenergia Kojaga ning töötati ühiselt välja teekaart „Taastuvenergia 100%“. Analüüsist ilmneb, et Eestis on võimalik suures mahus toota taastuvenergiat ilma loodusele kahju tekitamata, kuid silmas tuleb pidada, et hüdroenergiat Eestis ei ole võimalik arendada ilma väärtuslikke jõelupaiku kahjustamata ning samuti tuleb tuuleparkide rajamisel lähtuda lindude rändeteede vältimisest, selleks on vajalik Eesti merealade ruumiline planeerimine, et konflikte tuuleenergia arendamisega vältida.

Globaalsed keskkonnaprobleemid

ELFi kodulehel on endiselt www.elfond.ee/meieplaneet alalehel võimalik tutvuda globaalsete keskkonnaprobleemide teemadega. Veebilehte tutvustati ka 2012. aasta Talveakadeemia töörühmas. Aktiivset tegevust 2012. aastal globaalsete keskkonnaprobleemide teemal ELFi ei olnud.

Naftareostuse õnnetuse ennetamine

Tegevus toimus Interreg projekti EnSaCo raames, mis lõppes 2012. aasta sügisel. Projekti raames koostati reostunud eluslooduse pääste manuaal vabatahtlikele ning ametkondadele. Trükisega saab tutvuda siin: http://issuu.com/elfond/docs/ensaco_est/1

Osaleti *European Response Teami* tegevustes, mille raames mh kujundatakse välja miinimumstandardid reostunud eluslooduse päästeks ja Euroopas üldiselt aktsepteeritavad tegevusjuhised, mille osas peavad meeskonna töös osalevad organisatsioonid ühel meelel olema.

Reostunud eluslooduse pääste on integreeritud üldisesse reostustõrjeplaani. Koostati Eesti reostunud eluslooduse pääste plaan.

Koostati õppeprogramm sisekaitseakadeemia Päästekolledžile rannikureostuse tõrjest, mis sisaldab ka ainet „Reostunud eluslooduse pääste“. Pilootprogramm tudengitele ja tegutsevatele päästeametnikele viidi läbi juunis. Koguti on erinevaid õppematerjale e-õppe programmi jaoks.

Osaleti „*Effects of Oil on Wildlife*“ konverentsil New Orleansis, USA-s, kus esitletud EnSaCo projekti ning Eesti seniseid saavutusi. Osaleti Poolas *Baltic Oiled Wildlife Responders* seminaril, kus samuti esitleti EnSaCo projekti seniseid tulemusi, huvi laiendada tegevusi ka teistesse Läänemere-äärsetesse riikidesse, koostati soovitusel HELCOM *Response* töögrupile.

Reostunud eluslooduse pääste oli sellel aastal esimest korda hõlmatud ka HELCOM rahvusvahelisel õppusel Balex Delta Helsingis. Nimetatud õppusel osaleti vaatleja ja hindajana reostunud eluslooduse pääste valdkonnas. Samuti osaleti koos vabatahtlikega üleriigilisel reostustõrje õppusel Puhas Meri 2012; Põhja-Eesti piirkondlikul reostustõrjeõppusel Kloogal ja Läänemaa maakondlikul

reostustõrjeõppusel Saaremaal. Läbi viidi ka 2-päevane õppus ELFi vabatahtlikele Kosel. Reostustõrje alaseid tegevusi viis 2012. aastal ELFis läbi Agni Kaldma.

Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas

ELFi talgud

2012. aasta oli seni ELFi läbi aegade parim talguaasta – kõige rohkem talguid (58), talgulisi ja töötunde, erinevaid kaasalöömisvõimalusi ja vabatahtlikke. Valmis talgute loodusharidusliku mõju uuring. Jätkati teema-aastatega ning viidi läbi kõre aasta. *La Team* projekti raames võeti vastu neli välisvabatahtlikku neljaks kuuks Eestis ja saadeti 6 vabatahtlikku teistesse riikidesse. RMKga sõlmiti koostööleping 5 aastaks, mille raames 2012. aastal toimus 10 1-päevast ja 10 mitmepäevast talgut.

ELFi soetati teine mikrobuss vabatahtlike transpordiks, samuti on kasutada uus ja suurem ladu talguvahendite hoidmiseks.

Rahvusvahelise vabatahtlike võrgustiku CVA raames osaleti *Big Green Weekendi* korraldamises ja toetati kolmes kohas kohalike looduskaitsete talgute korraldamist (jagati nn talgutõruid).

Teeme Ära talgupäev

2012. aastal oli ELF üle-eestilise Teeme Ära ettevõtmise – talgupäeva - peakorraldaja. Talgupäeva eesmärk oli panustada Eesti kodanikuühiskonna arengusse, edendades kodanikes aktiivset hoiakut, tugevdades kohalikke kogukondi ja toetades nende liidrite kujunemist. Talgupäeva peamiseks tunnuseks ongi see, et iga kogukond, ühendus või aktiivne kodanik saab ise otsustada, mis vajab äratagemist ning milleks teisi inimesi kaasa kutsuda. Sellises formaadis toimus talgupäev juba kolmandat korda, ELFi eestvedamisel teist korda.

2012. aasta talgupäeva peeti 5. mail, talgud korraldati 1241 kohalikus kogukonnas ning neil osales 31 895 inimest (2,3% elanikkonnast). Talgupäeva raames toimusid erinevad talgud mitmel pool üle Eesti: külatalgud, heakorralduslikud talgud, looduskaitse talgud, mälestiste talgud, mõttetallgud, lasteaiatalgud, korteriühistute talgud jne.

Koostöös ERMiga jätkasime talgulugude kogumist, erinevatest paikadest ja aastakümnetest. Ühtlasi anti talgupäeva raames välja talgulugude kogumik, kus peal nii vanemaid kui ka uuemaid talgulugusid. Samuti valmis ajaleht *Talguline*, kust võib leida nii näpunäiteid kui ka meelelahutuslikku talgupäevaks. Nii *Talguline* kui ka talgulugude kogumik olid ühtlasi osa talgupäeva stardipaketist, mis jõudis partnerite abiga iga talgujuhini.

2012. aasta oli ka Euroopa Aktiivse vananemise ja põlvkondadevahelise sidususe aasta. Koostöös Euroopa Komisjoniga rõhutati sel aastal Teeme Ära talgupäeva kommunikatsioonis ka põlvkondadevahelise koostöö olulisust.

Talgupäeva üks olulisemaid sihtgrupe on talgujuhid. Need on inimesed, kes nii on talgupäeval kui edaspidi kohalike algatuste käivitajaks ja kogukonna eestvedajaks. Talgupäev on suurepärane

võimalus initsiatiivi tekkeks ning uute kogemuste saamiseks. Talgupäeva järel tagasisidet andnud 472 talgujuhist, vastas küsimusele „Kas talgute käigus tuli ideid tulevasteks talguteks või sai kokku lepitud järgmised koostegemised?“ 80% jaatavalt.

Talgupäeva korraldasid ELF, Eesti Külaliikumine Kodukant, Eesti Muinsuskaitse Ümarlaud, Teeme Ära Minu Eesti, Vabaühenduste Liit EMSL. Partneritena löid kaasa Kodanikuühiskonna Sihtkapital, EMT, Swedbank, Coca-Cola HBC Eesti, Statoil, Dorpat, Nordic Hotels, Fraktal, Vizeum, Vakarü Refonda jt. Kokkuvõttev film 2012. aasta talgupäevast <http://youtu.be/EnCi0uJPsp8> ELF jätkab talgupäeva korraldamisega ka 2013. aastal. ELFi poolne üldkoordinaator on Tarmo Tüür.

2012. a jätkus vabatahtlike võrgustiku poolt ka Teeme Ära Maailmakoristuse idee tutvustamine: Eesti ärgitusel ning eeskujul toimusid koristusaktioonid ligi poolesajal riigis üle maailma. Eesti võttis sarnase prügikoristuse mäletatavasti ette 2008 a. Maailmakoristuse aktsioon jätkub ka 2013. aastal.

Palupõhja looduskool

Palupõhja looduskooli loodushariduslikud tegevused käivitusid septembris 2004, mil LKÜ Kotkas, ELF ja Tartu Keskkonnahariduse Keskus sõlmisid koostöölepingu programmilise loodusharidusliku tegevuse arendamiseks Palupõhja looduskoolis. 2012. aastal Palupõhja looduskool töötas ja arenes, toimus palju erinevaid loodushariduslikke üritusi erinevatele sihtgruppidele ning paranesid tingimused ürituste korraldamiseks, tegutses Palupõhjade sõprade klubi. Küsimused, mis endiselt lahendust ootavad, on tiigi taastamine vana lina leotamistiigi kohale (vee-elustiku programmide läbiviimiseks ja esmaseks veesõidukite õppeks), sauna ja pesukompleksi rajamine looduskooli territooriumile (siiani kasutatakse Ilvese kinnistul asuvat sauna), mis eeldab paremat heitvee käitluse lahendamist. Looduskooli igapäevane tegevus on juhitud LKÜ Kotkas poolt, kooli juhataja on Robert Oetjen.

Muraste looduskool

Muraste looduskool on asutatud 2006. aastal MTÜ Studio Viridis Loodushariduse ja ELFi poolt. Koostöös Palupõhja looduskooli ja Tartu Keskkonnahariduskeskusega on kooli tegevuseks taotletud rahastust nii programmide läbiviimiseks kui ka juhendajate koolitamiseks. Tegevusi viib Murastes ellu MTÜ Studio Viridis Val Rajasaare eestvedamisel ja toetab KIK.

Looduskaitse uudiste veebiportaal Roheline Värav

2012. aasta novembris käivitas ELF taas Rohelise Värava portaali (www.rohelinevarav.ee), mille eesmärk on koondada eri allikatest loodus-ja keskkonnauudiseid, et anda huvilistele valdkonnapõhine ülevaade päevakajalistest uudistest ja artiklitest ning seeläbi suurendada keskkonnavalase teabe kättesaadavust.

Rohelise Värava portaal koondab igapäevaselt uudiseid ligi 40 eri allikast (nii meediakanalitest kui ka organisatsioonide kodulehtedelt) ning iga kuu lõikes koguneb lehele ca 200 erineva sisuga uudist (kusjuures erinevate kanalite uudised ei kattu). Lisaväärtusena on lehel ka pidevalt uuenev valdkonnapõhine sündmuste kalender, avatud arvamuste ja mõtete rubriik Roheline Sahtel ja fotorubriik. Lehte külastatavus kuus on keskmiselt 2400.

Roheline Värav on tegutsenud erinevates vormides (nii internetiportaali kui ka ajalehena) aastast 1999 ning seda nii ELFi kui ka Säästva Arengu Planeerimise ja Tehnoloogiate SA eestvedamisel. Alates 2012. aastast koordineerib Rohelise Värava tegevust Mariliis Tago.

Loodushelid

Projekti "Kõrv loodusesse" juht Veljo Runnel tegeleb jätkuvalt loodushelide salvestamisega, 2012. aastal uuendati kodulehekülge www.loodusheli.ee koostöös Tartu Ülikooli Loodusmuuseumiga ja tutvustati uuendatud lehte avalikkusele. Tegevused said toetust KIKist.

Välja antud stipendiumid ja toetused

ELF annab iga-aastaselt välja Noore Looduskaitsja Auhinda. Noore Looduskaitsja Auhind on loodud Kaja ja Aleksei Lotmani sihtrahastuse baasil ELFis. Noore Looduskaitsja Auhinna žürii otsustas 2012. aasta auhinna anda Renno Nellisele.

ELF andis välja neli väiketoeust ehk talgutõru looduse heaks talgute korraldamiseks. Talgutõrude toel ja kümnete vabatahtlike jõul taastati oktoobri esimesel nädalavahetusel Ulluta laiu rannaniitu ja Metsküla puiskarjamaad, hooldati ja korrastati kaitsealuseid objekte Tuhalaane külas ja Kastna mõisas. Talgutõrude jagamise eesmärk on kogukondliku talgukultuuri edendamine ja talgute looduse heaks rakendamine.

Koostöö rahvusparkide elanikkonnaga

2012. aastal lõppes MTÜ Karula Hoiu Ühingu projekt „Meie Karula“, kuhu ELF oli kutsutud üheks koostööpartneriks. Projekti eesmärgiks oli Karula rahvusparki elanikkonna ja rahvusparki alal otsuseid tegevate ametkondade vaheliste kestlike koostöövormide väljaarendamine, et tagada kohalike kaasamine nende elukeskkonda puudutavate otsuste langetamisse. Projekti jooksul pandi algus Karula koostöökogule ja pandi kirja koostöökogu toimimise põhimõtted. Lähemalt siit: <http://www.khy.ee/?23>

Avalikud suhted

2012. a on toonud mitmeid meediasündmusi ja ELF on püsinud pildil. Eriti populaarsed ja kajastusterohked on olnud loomaliikidega seonduvad tegevused, nt Konnad teel(t), metsloomahaigla kampaania koos lindude vabastamisega ning ilvese taasasustamine Poolasse.

Põhiliselt on kajastus proovinud jääda metsa, mere ja märgalade teemade juurde, kuid maaelu teemadering on samuti olnud pidevalt esindatud. ELF-i põhiväärtusena on säilinud oluliste loodushoiuteemaliste arvamuste avaldamise põhimõte. ELF-i identiteedikandjaks on endiselt ELF-i logo, mis tuntakse ja kasutatakse laialdaselt.

Infot annavad ka mitmed eriala- ja huvialalistid (nt loodusaeg). Samuti on lisandunud BNS-i infovoog. Lisaväärtusena on ELF-il meediamonitooring, mis sisaldab nii ELF-i meediakajastust kui ka võimaldab huvipakkuvates valdkondades võrgumeediat monitoorida. Keskkel kohal kõige suurema infomaterjalide väljana on ELF-il kodulehekülge, mille külastatavus on püsinud stabiilsena. Samuti on ELF-il erilehed – metsloom.ee ja talgud.ee, mis on nende teemavaldkondade kajastamisel olulisel kohal.

2012. a on lisanud illustratiivset materjali mitmesuguste teabetahvlite (*roll-up*’ide) ja kleepsude kujul, mis on olnud avalikel üritustel menud. Samuti ringlevad kaks näitust ohustatud liikidest ning üks näitus merefotodega. Lisaks valmis Rein Kuresoo näitus Eesti maastike muutustest.

Oluliseks on jäänud sotsiaalmeedia osakaal. Facebookis on ELF-il umbes 3000 fänni ning eesmärgiks võetud aktiivne sotsiaalmeedia kasutamine on toiminud – keskeltläbi on ELF-i FB-lehel igal päeval üks uus teade.

Sotsiaalmeediast on ELF-il YouTube ja Vimeo kanal, samuti Issuu „inforiiul“ infomaterjalide jagamiseks võrgukeskkondades. YouTube'i ja Vimeo kanalite külastatavus pole väga suur, kuna massimeelelahutust ELF-i kanalitelt ei leia.

Üliedukas oli kampaania Konnad teel(t) raames lastele konnamultikate loomine koostöös lastekas.ee meeskonnaga.

ELF-i meediakajastus on saadaval: <http://www.elfond.ee/et/uudised/tagasikaja-ajakirjanduses> ning eta.monitooring.ee.

ELFi koostööpartnerid

Jätkunud on Eesti keskkonnaorganisatsioonide koostöö Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) raames. EKO eesmärk on koondada jõudusid keskkonnakaitse huvide selgemaks esindamiseks avalikkuse ees ja riiklikul tasandil. ELF kureerib mitut valdkonda (metsandus, Natura 2000, soode kaitse ja kasutus) ja osaleb mitmetes spetsiifilisemates tegevustes. 2012. aastal oli ELF EKO eesistuja organisatsioon, eesistumise raames korraldati regulaarseid EKO koosolekuid ning kohtumisi riigiasutuste ning teiste huvirühmadega. Korraldati kaks väljasõidukoosolekut: kevadel Lahemaa rahvusparki ning sügisel Lõuna-Eesti veekogude juurde. EKOga liitus 2012. Balti Keskkonnafoorum ning tihedat koostööd tehti Loodushoiu Keskusega.

ELFi eksperdid osalesid 2012. aastal järgmistes riiklikes töörühmades ja komisjonides:

Põllumajandusministrit nõustav Maaelu Arengukava 2007-2013 (MAK) seirekomisjon - asendusliige Silvia Lotman

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava seirekomisjon – asendusliige Silvia Lotman

Metsandusnõukogu - liige Liis Kuresoo

Geenitehnoloogia komisjon - liige Henri Laupmaa

Ramsari konventsiooni töörühm - liige Eerik Leibak

Turbaalade kontseptsiooni töörühm - liige Eerik Leibak

Merekeskkonna kaitse komisjon, alates 2011.a. ka merekeskkonna direktiivi töörühm - Ele Vahtmäe, Agni Kaldma, Jüri-Ott Salm

Põllumajanduse ja Maaelu Arengu Nõukoda (PMAN) - Kristjan Piirimäe

Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine – asendusliige Jüri-Ott Salm

Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine (2007-2013) - asendusliige Jüri-Ott Salm

KIK mereprogrammi ekspertkomisjon - liige Mart Jüssi

KIK veeprogrammi ekspertkomisjon - liige Indrek Talpsep

ELFi pikaajalisteks partneriteks on peaaegu kõik Eesti suuremad kaitsealad, kes toimivad 2010. aastast Keskkonnaameti haldusalas, koostöölepe on sõlmitud ka RMKga. Kootööd teeme ka Päästeeameti, Maanteeameti ja teiste riigiasutustega. ELF teeb koostööd ka mitmete äriühingutega: AS Tallinna

Sadam, OÜ Estonian Nature Tours, OÜ 360 kraadi, AS Stora Enso Mets, AS Tallink Grupp, Mobiiliringlus OÜ, AS Swedbank, OÜ Lõunakeskus, Vesilind OÜ, Vakaru Refonda OÜ, Infovara OÜ.

ELF kuulub kodanike- ja organisatsioonide ühendustesse Eesti Keskkonnaühenduste Koda (EKO), Eesti FSC Töögrupp, Eesti Hobuse Kaitse Ühing, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Tabasalu Looduspark, FSC - Forest Stewardship Council, Maailma Looduskaitseliit (IUCN), CEEweb for Biodiversity, EMPOWER, Conservation Volunteer Alliance, Arengukoostöö Ümarlaud. Rahvusvahelisel tasemel osaletakse Maailma Looduse Fondi (WWF), samuti BTCV ja European Volunteering Service / Euroopa Vabatahtliku Teenistuse (EVS) algatatud elupõhist õpet ja vabatahtlike kaasamist käsitlevates projektides. Alates 2010. a on ELF EVS-i programmi raames saatvaks ja vastuvõtvaks organisatsiooniks. ELFi tööd toetavad mitmete rahvusvaheliste konventsioonide (HELCOM, Aarhus, EUROBATS jt) kokkulepped. ELF on olnud mitmete organisatsioonide asutajate seas (Taaskasutuskeskus MTÜ, Keri Selts MTÜ, SA Keskkonnaõiguse Keskus, Pokumaa SA, SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus) ning andnud tegevusi üle inimestele ja organisatsioonidele, kes viivad alustatud töid kohapeal edasi või suudavad iseseisvana paremini ühiseid eesmärke ellu viia.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2012	31.12.2011	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	132 768	47 976	2
Nõuded ja ettemaksed	283 212	306 376	3
Varud	516	748	
Kokku käibevara	416 496	355 100	
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	8 498	8 972	5
Kinnisvarainvesteeringud	24 248	24 248	7
Materiaalne põhivara	83 985	42 559	8
Immateriaalne põhivara	729	1 931	9
Kokku põhivara	117 460	77 710	
Kokku varad	533 956	432 810	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	102 016	63 911	12
Võlad ja ettemaksed	106 696	56 975	13
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	142 819	177 939	16
Kokku lühiajalised kohustused	351 531	298 825	
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	102 233	96 069	12
Eraldised	1 118	1 118	15
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	33 967	11 648	16
Kokku pikaajalised kohustused	137 318	108 835	
Kokku kohustused	488 849	407 660	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	11 932	12 596	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	12 554	39 218	
Aruandeaasta tulem	20 621	-26 664	
Kokku netovara	45 107	25 150	
Kokku kohustused ja netovara	533 956	432 810	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2012	2011	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	818 067	841 421	17
Tulu ettevõtlusest	101 932	80 524	18
Kokku tulud	919 999	921 945	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-405 605	-503 642	19
Mitmesugused tegevuskulud	-55 742	-69 716	20
Tööjõukulud	-425 054	-335 297	21
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-11 131	-2 482	
Muud kulud	0	-35 377	22
Kokku kulud	-897 532	-946 514	
Põhitegevuse tulem	22 467	-24 569	
Finantstulud ja -kulud	-1 846	-2 095	23
Aruandeaasta tulem	20 621	-26 664	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2012	2011
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	22 467	-24 569
Korrigeerimised		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	11 131	2 482
Muud korrigeerimised	2 174	-2 482
Kokku korrigeerimised	13 305	0
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	583	15 845
Varude muutus	232	1 144
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	49 703	13 560
Makstud intressid	-1 374	-873
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	9 799	83 014
Kokku rahavood põhitegevusest	94 715	88 121
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-38 362	0
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-38 362	0
Rahavood finantseerimistegevusest		
Saadud laenud	167 757	0
Saadud laenude tagasimaksed	-135 682	-63 997
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-2 972	0
Laekunud sihtkapital	36	12
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest	-700	-806
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	28 439	-64 791
Kokku rahavood	84 792	23 330
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	47 976	24 646
Raha ja raha ekvivalentide muutus	84 792	23 330
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	132 768	47 976

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2010	13 390	39 218	52 608
Korrigeeritud saldo 31.12.2010			52 608
Aruandeaasta tulem		-26 664	-26 664
Muud muutused netovaras	-794		-794
31.12.2011	12 596	12 554	25 150
Aruandeaasta tulem		20 621	20 621
Muud muutused netovaras	-664		-664
31.12.2012	11 932	33 175	45 107

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Eestimaa Looduse Fond 2012. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevates arvestuspõhimõtetes. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

1. jaanuaril 2011 ühines Eesti Vabariik euroalaga ja võttis rahvusvaluutana kasutusele euro, mis asendas Eesti krooni. Sellest tulenevalt on raamatupidamiskohustuslane seisuga 1. jaanuar 2011 teostanud raamatupidamiskontode saldode ümberarvestuse, lähtudes valuutakursist 15,6466 krooni/euro. 2011. aasta raamatupidamise aastaaruanne on esitatud eurodes. Aruandes esitatud võrdlusandmed on Eesti kroonidest eurodesse ümber arvestatud üleminekukursiga 15,6466 krooni/euro. Kuna nimetatud kurss on ühtlasi ka varasematel perioodidel kehtinud fikseeritud vahetuskurss, ei tekkinud ümberarvestusest kursierinevusi.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis raha kirjel ja rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning rahaturufondi osakuid. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustuste koosseisus.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Kõik välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja -kohustused (rahas tasutavad nõuded ja laenud) ning välisvaluutas fikseeritud mittemonetaarsed varad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil (õiglase väärtuse meetodil kajastatavad kinnisvarainvesteeringud; bioloogilised varad; lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse, mille õiglane väärtus on usaldusväärselt hinnatav), hinnatakse bilansipäeval ümber eurodes ametlikult kehtivate Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Finantsinvesteeringud

Lühi- ja pikaajaliste finantsinvesteeringute kajastamisel kasutatakse väärtuspäeva meetodit.

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse kauplemiseesmärgil hoitavad väärtpaberid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne.) ning kindla lunastustähtajaga väärtpaberid, mille lunastustähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast. Pikaajaliste finantsinvesteeringutena (muude pikaajaliste aktsiate ja väärtpaberitena) kajastatakse väärtpabereid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne.), mida tõenäoliselt ei müüda lähema 12 kuu jooksul (v.a. investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse) ning kindla lunastustähtajaga väärtpaberid, mille lunastustähtaeg on hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva.

Lühi- ja pikaajalisi finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse (v.a. sellised osalused tütar- ja sidusettevõtjates, mida kajastatakse konsolideerimise või kapitaliosaluse meetodil) kajastatakse õiglases väärtuses, juhul kui see on usaldusväärselt hinnatav. Õiglase väärtuse aluseks on finantsinstrumendi noteeritud turuhind. Aktsiaid ja muid omakapitaliinstrumente, mille õiglane väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav, kajastatakse soetusmaksumuses (miinus võimalikud allahindlused, kui investeeringu kaetav väärtus on langenud alla bilansilise väärtuse).

Tütar- ja sidusettevõtjate aktsiad või osad

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõtjal on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtja kontrolli all olevaks, kui emaettevõtja omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütar-ettevõtja hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütar-ettevõtja tegevus- ja finantspoliitikat.

Sidusettevõtte on ettevõtte, mille üle emaettevõttel on oluline mõju, kuid mida ta ei kontrolli. Üldjuhul eeldatakse olulise mõju olemasolu juhul, kui ettevõtte omab sidusettevõttes 20% kuni 50% hääleõiguslikest aktsiatest või osadest.

Investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse kajastatakse bilansis kasutades kapitaliosaluse Kapitaliosaluse meetodi kohaselt võetakse investeering algselt arvele tema soetusmaksumuses, mida korrigeeritakse järgmistel perioodidel ettevõtte osalusega muutustes investeeringuobjekti omakapitalis (nii muutused investeeringuobjekti kasumis/kahjumis kui muudel omakapitali kirjetel), omandamisel tekkinud firmaväärtuse võimalike allahindlustega ning omandamisel tekkinud negatiivse firmaväärtuse tuluna kajastamisega. Omavahelistes tehingutes tekkinud realiseerumata kasumid elimineeritakse vastavalt ettevõtte osaluse suurusele. Realiseerimata kahjumid elimineeritakse samuti, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus. Juhul kui ettevõtte osalus kapitaliosaluse meetodil kajastatava investeeringuobjekti kahjumis on võrdne või ületab investeeringuobjekti bilansilist väärtust, vähendatakse investeeringu bilansilist väärtust nullini ning edasisi kahjumeid kajastatakse bilansiväliselt. Juhul kui ettevõtte on garanteerinud või kohustatud rahuldama investeeringuobjekti kohustusi, kajastatakse bilansis nii vastavat kohustust kui kapitaliosaluse meetodi kahjumit. Osalust omandatud tütar- ning sidusettevõtete varades ja kohustustes ning omandamisel tekkinud firmaväärtust kajastatakse bilansis netosummana vastavalt ridadel „Tütarettevõtete aktsiad ja osad“ ning „Sidusettevõtete aktsiad ja osad“.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina., arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisenä.

Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevaid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid. Varude tootmiskulutused sisaldavad nii otseseid toodetega seotud kulutusi (tooraine ja materjalide ning pakkematerjali maksumus, lõpetamata toodangu ladustamisega seotud vältimatud kulutused, tööliste palgad) kui ka proportsionaalset osa tootmise üldkuludest (tootmishoonete ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, tootmisega seotud juhtkonna palgad).

Varude soetusmaksumuse arvestuspõhimõtted

Varude soetusmaksumuse arvestamisel kasutatakse FIFO meetodit.

Varud hinnatakse bilansis lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus.

Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud kinnisvaraobjekte (maa, hoone), mida ettevõtte hoiab renditulu teenimise või turuväärtuse kasvu eesmärgil ja mida ei kasutata enda majandustegevuses. Kinnisvarainvesteering võetakse bilansis algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis sisaldab ka soetamisega otseselt seonduvaid tehingutasusid (s.o notaritasud, riigilõivud, nõustajatele makstud tasud ja muud kulutused, ilma milleta ei oleks ostutehing tõenäoliselt aset leidnud). Edasi kajastatakse kinnisvarainvesteeringuid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud allahindlused väärtuse langusest.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale kinnisvarainvesteeringu objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeest. Juhul kui kinnisvarainvesteeringu objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse ka vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid. Ettevõtte kinnisvarainvesteeringule rakendatav amortisatsioonimäär on 3-5% aastas. Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust

Hilisemad kulutused on lisatud kinnisvarainvesteeringu soetusmaksumusele juhul, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab seoses kulutustega tulevikus majanduslikku kasu ning kulutuste soetusmaksumust on võimalik usaldusväärselt mõõta. Muud hilisemad kulutused (näiteks remont, hooldus) on kajastatud aruandeperioodi kuludes. Juhul, kui kinnisvarainvesteeringu objektil vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele ning asendatava komponendi jääkmaksumus kantakse bilansist maha.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse ettevõtte enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 1500 eurot.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa. Juhul, kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine. Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse ka vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Amortisatsioonimäärade on materiaalse põhivara gruppidele järgmised:

Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest või ümberklassifitseerimisel "müügiootel põhivaraks". Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara neto müügihind või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele.

Laenukasutuse kulutused (näiteks intressid), mis on seotud materiaalse põhivara ehitusega, kapitaliseeritakse antud objekti soetusmaksumuses perioodi jooksul, mis on vajalik vara otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimiseks. Muid laenukasutuse kulutusi kajastatakse tekkeperioodil kuluna.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 1500

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga

Piiramatu kasuliku elueaga vara (nii materiaalne põhivara (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid, raamatud) kui immateriaalne põhivara (firmaväärtus) ei amortiseerita vaid kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada.

Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud (v.a firmaväärtus, mille allahindlusi ei tühistata). Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisena.

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksede miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksed jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustuse jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustuse jääkväärtuse suhtes sama.

Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt põhivaraga. Väljarenditavat vara amortiseeritakse lähtudes ettevõttes sama tüüpi varade osas rakendatavatest amortiseerimispõhimõtetest. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna. Kasutusrendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad esmased kulutused kajastatakse rendileandja bilansis varana (renditava varaga samal kirjel) ja amortiseeritakse kulusse rendiperioodi jooksul proportsionaalselt renditulu kajastamisega.

Finantskohustused

Kõik finantskohustused (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustused) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustused ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglases väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustustelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või ettevõtte pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustusi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustusi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustusi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolale. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdsväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Annetused ja toetused

Sihtfinantseerimist kajastatakse tuluna nendes perioodides, mil leiavad aset kulud, mille kompenseerimiseks sihtfinantseerimine on mõeldud. Sihtfinantseerimine, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal sihtfinantseerimine aset leidis. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et ettevõtte vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine laekub. Sihtfinantseerimisega kaasnevaid võimalikke kohustusi kajastatakse aruandes eraldiste või potentsiaalsete kohustustena.

Varade sihtfinantseerimise korral võetakse sihtfinantseerimise abil soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses, varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimisel kajastatakse tulu sihtfinantseerimisest proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Kasumiaruandes kajastatakse kompenseeritavat kulu ja saadud toetust mõlemad eraldi.

Seotud osapooled

SA Eestimaa Looduse Fond aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. tütarettevõtja;
- b. tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
- c. eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid

Tulud

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtusest, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline. Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Kulud

Kulud on kajastatud tekkepõhiselt, tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2012	31.12.2011
Sularaha kassas	395	393
Arvelduskontod	130 894	47 478
SEB pank	1 790	124
Swedbank	83 469	4 492
Nordea pank	45 186	41 882
Sampo pank	449	980
PayPal konto	1 479	105
Kokku raha	132 768	47 976

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2012	Jaotus järelejäanud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Nõuded ostjate vastu	1 368	1 368		
Ostjatelt laekumata arved	1 368	1 368		
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	5	5		
Ettemaksed	281 839	281 839		
Tulevaste perioodide kulud	279 524	279 524		
Muud makstud ettemaksed	2 315	2 315		
Kokku nõuded ja ettemaksed	283 212	283 212		

	31.12.2011	Jaotus järelejäanud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Nõuded ostjate vastu	3 837	3 837		
Ostjatelt laekumata arved	3 837	3 837		
Ettemaksed	302 539	302 539		
Tulevaste perioodide kulud	302 105	302 105		
Muud makstud ettemaksed	434	434		
Kokku nõuded ja ettemaksed	306 376	306 376		

Tulevaste perioodide kuluna on kajastatud sihtfinantseerimise nõuded aruandeaastal tehtud kulude eest, mille eest laekub raha 2013 aastal.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2012		31.12.2011	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		14 948		1 366
Üksikisiku tulumaks		7 953		6 817
Erisoodustuse tulumaks		50		92
Sotsiaalmaks		14 723		12 719
Kohustuslik kogumispension		660		462
Töötuskindlustusmaksed		1 655		1 588
Intress				5
Ettemaksukonto jääk	5		0	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	5	39 989		23 049

Maksuvõlgade kirjel on kajastatud võlgnevus detsembris väljamakstud töötasudelt arvestatud maksudelt, mis kuulusid deklareerimisele ja maksmisele jaanuaris 2013 ning arvestuslikud maksuvõlad detsembri eest arvestatud töötasudelt, mis maksti välja jaanuaris 2013 ja kuulusid deklareerimisele ja ülekanndmisele veebruaris 2013. Riigimaksude intressivõlga ei olnud.

Lisa 5 Pikaajalised finantsinvesteeringud

(eurodes)

	31.12.2012	31.12.2011	Lisa nr
Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	8 498	8 333	6
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	0	639	
Kokku pikaajalised finantsinvesteeringud	8 498	8 972	

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena on kuni 2011 aastani kajastatud 2007 aastal tehtud sissemakse SA Keskkonnaõiguse Keskus netovarasse. 2012 aastal on nimetatud sissemakse arvestatud kuludesse, kuna selle osas ei kaasne õigust saada raha või muid finantsvarasid.

Lisa 6 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad

(eurodes)

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, üldine informatsioon					
Tütarettevõtja registrikood	Tütarettevõtja nimetus	Asukohamaa	Põhitegevusala	Osaluse määr (%)	
				31.12.2011	31.12.2012
11043521	ELF Ring OÜ	Eesti	74901	100	100

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, detailne informatsioon:			
Tütarettevõtja nimetus	31.12.2011	Kasum(kahjum) kapitaliosaluse meetodil	31.12.2012
ELF Ring OÜ	8 333	165	8 498
Kokku	8 333	165	8 498

Lisa 7 Kinnisvarainvesteeringud

(eurodes)

Soetusmaksumuse meetod		
	Ehitised	Kokku
31.12.2010		
Soetusmaksumus	52 852	52 852
Akumuleeritud kulum	-28 604	-28 604
Jääkmaksumus	24 248	24 248
31.12.2011		
Soetusmaksumus	52 852	52 852
Akumuleeritud kulum	-28 604	-28 604
Jääkmaksumus	24 248	24 248
31.12.2012		
Soetusmaksumus	52 852	52 852
Akumuleeritud kulum	-28 604	-28 604
Jääkmaksumus	24 248	24 248

	2012	2011
Kinnisvarainvesteeringutelt teenitud renditulu	6 808	6 808
Kinnisvarainvesteeringute otsesed haldamiskulud	-275	-275

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud ELF-i kuuluvad bürooruumid Tartus. Alates veebruarist 2009 on sõlmitud kinnisvara üürileandmise leping tähtajaga 31. jaanuar 2019. Kinnisvarainvesteeringule on seatud hüpoteek SA Keskkonnainvesteeringute Keskusega sõlmitud laenulepingust tulevate nõuete tagamiseks.

Lisa 8 Materiaalne põhivara

(eurodes)

							Kokku
	Maa	Ehitised				Masinad ja seadmed	
			Transpordi- vahendid	Arvutid ja arvuti- süsteemid	Muud masinad ja seadmed		
31.12.2010							
Soetusmaksumus	6 497	36 141	31 231	4 390		35 621	78 259
Akumuleeritud kulum	0	-10 465	-22 465	-1 491		-23 956	-34 421
Jääkmaksumus	6 497	25 676	8 766	2 899		11 665	43 838
Amortisatsioonikulu		-182	0	-1 097		-1 097	-1 279
31.12.2011							
Soetusmaksumus	6 497	36 141	31 231	4 390		35 621	78 259
Akumuleeritud kulum	0	-10 647	-22 465	-2 588		-25 053	-35 700
Jääkmaksumus	6 497	25 494	8 766	1 802		10 568	42 559
Ostud ja parendused			30 407	0	23 122	53 529	53 529
Amortisatsioonikulu		-167	-5 458	-1 070	-3 234	-9 762	-9 929
Allahindlused väärtuse languse tõttu		-3 643	-5 688	-1 309		-6 997	-10 640
Muud muutused		1 627	5 688	1 151		6 839	8 466
31.12.2012							
Soetusmaksumus	6 497	32 498	55 950	3 081	23 122	82 153	121 148
Akumuleeritud kulum	0	-9 187	-22 235	-2 507	-3 234	-27 976	-37 163
Jääkmaksumus	6 497	23 311	33 715	574	19 888	54 177	83 985

Allahindlused väärtuse languse tõttu real on kajastatud põhivara mahakandmised.

Muude muutuste real on kajastatud akumuleeritud kulumi mahakandmised.

Lisa 9 Immateriaalne põhivara

(eurodes)

		Kokku
	Arvutitarkvara	
31.12.2010		
Soetusmaksumus	4 807	4 807
Akumuleeritud kulum	-1 673	-1 673
Jääkmaksumus	3 134	3 134
Amortisatsioonikulu	-1 203	-1 203
31.12.2011		
Soetusmaksumus	4 807	4 807
Akumuleeritud kulum	-2 876	-2 876
Jääkmaksumus	1 931	1 931
Amortisatsioonikulu	-1 202	-1 202
31.12.2012		
Soetusmaksumus	4 807	4 807
Akumuleeritud kulum	-4 078	-4 078
Jääkmaksumus	729	729

Lisa 10 Kapitalirent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	31.12.2012	Jaotus jäarelejäanud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Väikebussi liisinguleping	12 194	2 016	10 178		3k EURIBOR +marginaal 3,30%	EUR	30.04.2017
Kapitalirendikohustused kokku	12 194	2 016	10 178				

Renditud varade bilansiline jääkmaksumus		
	2012	2011
Masinad ja seadmed	13 145	0
Kokku	13 145	0

Väikebussi kasutuseks on sõlmitud liisinguleping Nordea Finance Estonia AS-ga

Lisa 11 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rendileandja

	2012	2011
Kasutusrenditulu	7 978	10 464
Järgmiste perioodide kasutusrenditulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2012	31.12.2011
Üle 5 aasta	6 808	6 808
Rendile või üürile antud varade bilansiline jääkmaksumus		
Kinnisvarainvesteeringud	24 248	24 248
Kokku	24 248	24 248

Kasutusendi tuluna 2012 aastal on kajastatud:
kinnisvarainvesteeringult teenitud renditulu 6 808 eurot
ja ELFi kontoris töökoha väljarent 1170 eurot

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2012	2011
Kasutusrendikulu	12 201	11 614
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2012	31.12.2011
12 kuu jooksul	13 198	8 354
Üle 5 aasta	0	552

Kasutusrendikuluna on kajastatud Tartu ja Tallinna kontorite ja raamatupidamisprogrammi rendikulu.

Lisa 12 Laenukohustused

(eurodes)

	31.12.2012	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Lühiajalised laenud							
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	100 000	100 000			0,5	EUR	31.12.2013
Lühiajalised laenud kokku	100 000	100 000					
Pikaajalised laenud							
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	92 055		92 055		0,5	EUR	31.12.2014
Pikaajalised laenud kokku	92 055		92 055				
Kapitalirendikohustused kokku	12 194	2 016	10 178				
Laenukohustused kokku	204 249	102 016	102 233				

	31.12.2011	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Lühiajalised laenud							
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	63 911	63 911			0,5		01.06.2012
Lühiajalised laenud kokku	63 911	63 911					
Pikaajalised laenud							
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	96 069		96 069		0,5		01.09.2013
Pikaajalised laenud kokku	96 069		96 069				
Laenukohustused kokku	159 980	63 911	96 069				

Tagatiseks panditud varade bilansiline (jääk)maksumus		
	31.12.2012	31.12.2011
Maa	2 307	857
Ehitised	47 560	24 248
Kokku	49 867	25 105

Septembris 2010 sõlmiti laenuleping SA keskkonnainvesteeringute Keskusega 5 projekti sildfinantseerimiseks KIK Usaldusfondist summas 3 500 000 krooni. 2012 aastal pikendati lepingu tagasimaksetähtaega kuni 31.12.2014.

Laenu kuulub tagasimaksmisele 2 osas.

Laenu tagatiseks on seatud hüpoteek kinnisvarale.

Lisa 13 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2012	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	2 940	2 940			
Võlad töövõtjatele	14 325	14 325			14
Maksuvõlad	39 989	39 989			
Saadud ettemaksed	49 442	49 442			
Muud saadud ettemaksed	49 442	49 442			
Kokku võlad ja ettemaksed	106 696	106 696			

	31.12.2011	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	14 332	14 332			
Võlad töövõtjatele	19 594	19 594			14
Maksuvõlad	23 049	23 049			
Kokku võlad ja ettemaksed	56 975	56 975			

Muude saadud ettemaksetena on kajastatud detsembris 2012 esitatud arvete alusel laekunud summad teenuste eest, mille täitmistähtaeg on 2013 aastal.

Lisa 14 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2012	31.12.2011
Töötasude kohustus	12 950	12 817
Puhkusetasude kohustus	1 008	5 869
Võlad aruandvatele isikutele	367	908
Kokku võlad töövõtjatele	14 325	19 594

Võlgadena töövõtjatele on kajastatud detsembri eest arvestatud tasud, mis kuulusid väljamaksmisele jaanuaris 2012.

Võlgadena aruandvatele isikutele on kajastatud väljamaksmata summad aruandeaasta kulu- ja lähetusaruannete eest, mis hüvitati jaanuaris 2013.

Lisa 15 Eraldised

(eurodes)

	31.12.2010	31.12.2011
Pikaajaline eraldis	1 118	1 118
Kokku eraldised	1 118	1 118
	31.12.2011	31.12.2012
Pikaajaline eraldis	1 118	1 118
Kokku eraldised	1 118	1 118

SA Eestimaa Looduse Fond koos Eesti Rohelise Liikumisega loobusid 18. jaanuaril 2005.a. saadud Tallinna Ringkonnakohtu otsuse edasikaebamisest, tühistamaks keskkonnaministri 15.01.2004 otsust Saaremaa sadama keskkonnamõjude hindamise aruande heakskiitmise kohta. Seeläbi kuulub kohtuotsuste järgi SA Eestimaa Looduse Fondilt koos Eesti Rohelise Liikumisega väljamõistmisele 35 000 krooni (2234 eurot) Keskkonnaministeeriumi kasuks. Seni pole Keskkonnaministeerium nõuet nimetatud summa väljamaksmiseks esitanud. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 157 lg 1 kohaselt on jõustunud kohtuotsusest või muust täitedokumendist tuleneva nõude aegumistähtaeg 30 aastat, arvates nõude sissenõutavaks muutumisest (antud juhul kohtuotsuse jõustumisest).

Lisa 16 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Brutomeetod

	31.12.2010	Saadud	Tagastatud	Tulu/ amortisatsioon	31.12.2011
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks					
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	16 612			-2 482	14 130
Kokku sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	16 612			-2 482	14 130
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Euroopa Liidu toetused (INTERREG+KIK kaasfinantseering)	-40 276	132 208		-352 126	-260 194
Euroopa Liidu muud fondid	-8 899	7 773		-25 647	-26 773
Norra Finantsmehhanismid (s.h. Vabaühenduste Fond)	-183 263	273 640		-91 398	-1 021
WWF	1 550	90 507		-47 527	44 530
Keskkonnainvesteeringute Keskus	73	164 285		-131 470	32 888
Eesti riik (va KIK)	-5 330	164 101		-142 756	16 015
Sihtotstarbelised annetused Eestist	25 255	53 609		-25 588	53 276
Sihtotstarbelised annetused välismaalt	1 227	30 850		-17 447	14 630
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-209 663	916 973		-833 959	-126 649
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	-193 051	916 973		-836 441	-112 519
	31.12.2011	Saadud	Tagastatud	Tulu/ amortisatsioon	31.12.2012
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks					

Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	14 130	38 362	-2 173	-9 109	41 210
Kokku sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	14 130	38 362	-2 173	-9 109	41 210
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Euroopa Liidu toetused (INTERREG+KIK kaasfinantseering)	-260 194	262 006	-2 605	-232 473	-233 266
Euroopa Liidu muud fondid	-26 773	59 283		-22 558	9 952
Norra Finantsmehhanismid (s.h. Vabaühenduste Fond)	-1 021	1 021		0	0
WWF	44 530	66 987		-56 043	55 474
Keskkonnainvesteeringute Keskus	32 888	305 300		-353 136	-14 948
KÜSK jm Eesti riik (v.a.KIK)	16 015	72 674	-777	-90 162	-2 250
Sihtotstarbelised annetused Eestist	53 276	8 872		-25 942	36 206
Sihtotstarbelised annetused välismaalt	14 630	18 897		-28 644	4 883
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-126 649	795 040	-3 382	-808 958	-143 949
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	-112 519	833 402	-5 555	-818 067	-102 739

2011 aastal on Mitteeestlaste integratsiooni SA toetus kajastatud Euroopa Liidu muude fondide real ja EKO Sihtkapitali ning Kodanikuühiskonna Sihtkapitali toetused Eesti riigilt saadud sihtfinantseerimise real.

Veerus Tulu/Amortisatsioon on kajastatud varade ja tegevuskulude sihtfinantseerimiseks saadud ja aruandeaastal kasutatud ning sihtfinantseerimise tuluna kajastatud summad.

31.12.2012 seisuga positiivsed saldod on kajastatud bilansis passivas sihtfinantseerimise kohustusena ja negatiivsed saldod aktivas nõuetena.

Lisa 17 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2012	2011	Lisa nr
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	805 176	833 961	
Sihtfinantseerimise amortisatsioon	9 109	2 482	16
Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused	3 782	4 978	
Kokku annetused ja toetused	818 067	841 421	

Lisa 18 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2012	2011
Looduskaitsetised ekspertiisid	65 476	3 805
Looduskaitsetised talgureisid	16 698	24 513
Ruumide rendilaendamine	7 978	10 464
Sõidukite rendileandmine	3 150	3 964
Kaupade müük	520	289
Muud teenused	5 902	15 263
Raamatupidamisteenused	2 208	2 178
Palupõhja looduskooli kasutus	0	20 048
Kokku tulu ettevõtlusest	101 932	80 524

Muude teenuste tuludena on kajastatud osalustasud 2011 korraldatud TEDx Loodusele konverentsil ja reklaamilepingute alusel saadud tulud.

Lisa 19 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud (eurodes)

	2012	2011
Energia	2 722	2 844
Elektrienergia	2 722	2 844
Transpordikulud	50 074	68 958
Üür ja rent	11 167	10 122
Mitmesugused bürookulud	11 962	20 919
Lähetuskulud	18 598	27 054
Koolituskulud	8 744	4 278
Sisseostetud tööd ja teenused	198 793	182 502
Seminaride, ürituste korraldamine	29 529	50 392
Töövahendid	9 005	55 124
Tükised ja reklaam	65 011	81 449
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	405 605	503 642

Lisa 20 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2012	2011
Üür ja rent	715	207
Mitmesugused bürookulud	1 104	3 945
Lähetuskulud	1 136	1 382
Koolituskulud	234	747
Riia 185a kulud	275	275
Autode ja transpordikulud	10 464	8 825
Müügikaubad	352	720
Tasuliste teenuste kulu	28 779	21 918
Audit	1 208	962
Reklaam, түкised	2 271	2 725
Külastuste vastuvõtt, үritused	3 317	7 542
Liikmemaksud	246	762
Pangateenustasud	750	665
Palupõhja looduskool	4 891	19 041
Kokku mitmesugused tegevuskulud	55 742	69 716

Mitmesuguste tegevuskuludena on kajastatud üldvahenditest ja tasulistest teenustest osutamiseks tehtud kulud. Sihtfinantseerimise vahenditest kaetud tegevuskulud sisalduvad projektide otsekuludes.

Lisa 21 Tööjõukulud

(eurodes)

	2012	2011
Palgakulu	314 645	245 111
Sotsiaalmaksud	109 401	84 317
Puhkusereserv sotsiaalmaksudega	1 008	5 869
Kokku tööjõukulud	425 054	335 297
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	346 667	332 743
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	24	13

Tööjõukuludesse on arvestatud ka töövõtulepingute alusel makstud tasud.
 2011 aastal maksti töövõtulepingute alusel koos maksudega 46 267 eurot.
 2012 aastal maksti töövõtulepingute alusel koos maksudega 51 700 eurot.

Lisa 22 Muud kulud

(eurodes)

	2012	2011
Kahjum laekumata projektitoetuse mahakandmisest	0	35 377
Kokku muud kulud	0	35 377

Muu kuluna on tulemiaruanne kajastatud Rohelise Värava projekti tegevuse peatamisel kahjumisse arvestatud projekti jääk 2011 aastal.

Lisa 23 Finantstulud ja -kulud

(eurodes)

	2012	2011
Finantstulud ja -kulud tütarettevõtjate aktsiatelt ja osadelt	165	-1 222
Finantstulud ja -kulud muudelt finantsinvesteeringutelt	-639	0
Intressikulud	-1 374	-873
Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest	2	0
Kokku finantstulud ja -kulud	-1 846	-2 095

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringute kuluks on arvestatud 2007 aastal tehtud sissemakse SA Keskkonnaõiguse Keskus netovarasse, kuna selle osas ei kaasne õigust saada raha või muid finantsvarasid.

Lisa 24 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2012		31.12.2011	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõttjad	55	0	1 280	0

2012	Ostud	Müügid	Saadud laenud	Saadud laenude tagasimaksed
Tütarettevõttjad	0	0	9 400	9 400
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõttjad	0	806		
2011	Ostud	Müügid		
Tütarettevõttjad		48		0
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõttjad		350		2 055

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2012	2011
Arvestatud tasu	47 031	46 417

Sihtasutuse juhtkonna hinnangul ei ole tehingutes eelpoolnimetatud osapooltega kajastatud turuhinnast oluliselt madalamaid ega kõrgemaid hindu.

Tegevjuhtkonna tasudena on arvestatud juhatuse liikmetest tegevjuhile ja raamatupidajale makstud tasud, samuti lisaks kahele juhatuse liikmele lisatasudena tunnitasu alusel makstud tasud.

Nõukogu liikmetele juhtimisteenuse eest tasusid ei arvestatud ega muid soodustusi ei antud.

Lisa 25 Projektide tulud valdkondade kaupa

Valdkond/ Projekt	2012	2011
Meri kokku	299 020	385 308
WWF MERI	25 129	18 847
ESTMAR	0	1 919
NAFTA annetuste kasutamine	1 568	3 580
Kõpu KIK / Soome KIK	127 995	46 533
Taastuskeskus KIK	30 977	11 973
Demo Farm	0	148 799

BSN	35229	20 361
EnSaCo	31 728	32 464
Gorwind	46 394	100 832
Mets kokku	18 764	17 477
WWF METS	18 764	17 477
Märgalad kokku	128 986	142 130
Soode inventuur EE0045+jätk	36 233	94 592
Active Wetland	48 849	23 812
Turvas KIK	34 011	23 726
COCA sood	9 893	0
Looduskaitse kokku	86 488	69 569
Talgud KIK kokku	57 107	30 947
Talgud	7 468	14 447
MISA Talgud	0	3 864
EVS vabatahtlik	9 914	2 598
A-13 Kõre	532	936
A-1 Lendorav	3 836	1 467
A-6 Nahkhiir	342	3 698
Liblikad KIK	3 752	2 988
HANSA	337	223
Ilves WWF	3 200	0
Loodusharidus kokku	64 257	12 386
Alam-Pedja looduskool	3 400	12 386
Näitus-KIK	10 836	174
Konnad-KIK	36 561	0
Kõrv-KIK	8 488	0
HUNT-KIK	31	0
RV	4 941	0
Säästev areng kokku	175 113	178 871
Snowbal	70 273	25 857

Meatball	16058	11 203
MAK-KIK	7 110	4 586
TEEME ÄRA Eesti	43 265	42 925
Lets Do it World kokku	35 530	89 441
Globaal	2 877	4 859
Muu kokku	36 329	28 217
CEEWeb	200	765
KÜSK Annetused	3 298	0
EKO+ EKO KÜSK	32 831	27 452
KOKKU:	808 958	833 958

Lisa 26 Sihtkapitalid

	Sihtkapital								Kokku
	Navitrolla sk	Eesti Energia sk	Loodus- hariduse sk	AS Triip sk	V.Mankini sk	Lotmani nim. noore loodus- kaitsja sk	Noore loodus- taluniku sk	Asuta- misel sisse- makstud sk	
Saldo seisuga 31.12.2010	230	1 553	2 198	6 460	959	1 410	580	0	13 390
Laekumised sihtkapitali	0	0	12	0	0	0	0		12
Eraldised sihtkapitalidest	0	0	0	0	-806	0	0		-806
Saldo seisuga 31.12.2011	230	1 553	2 210	6 460	153	1 410	580	0	12596
Laekumised sihtkapitali	0	0	36	0	0	0	0		36
Eraldised sihtkapitalidest	0	0	0	0	0	-700	0		-700
Saldo seisuga 31.12.2012	230	1 553	2246	6 460	153	710	580	0	11932

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 25.03.2013

Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond (registrikood: 90001457) 01.01.2012 - 31.12.2012 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
SILVIA LOTMAN	Juhatuse liige	04.04.2013
Resolutsioon:	Kinnitan aruande	
KADRI KALMUS	Juhatuse liige	04.04.2013
TARMO TÜÜR	Juhatuse liige	04.04.2013

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond üldkoosolekule.

Oleme auditeerinud Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2012, kasumiaruannet, omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Auditeeritud raamatupidamise aastaaruanne on esitatud lehekülgedel 1 kuni 50.

Juhtkonna kohustus raamatupidamisaruannete osas

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga ning sellise sisekontrolli eest, mida juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeaudiitori kohustus

Meie kohustuseks on avaldada oma auditi põhjal arvamust selle raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Nende standardite kohaselt on nõutav, et oleme kooskõlas eetikanõuetega ning planeerime ja viime auditi läbi omandamaks põhjendatud kindluse selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne on olulise väärkajastamiseta.

Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnaõtjate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali hankimiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Valitud protseduurid sõltuvad vandeaudiitori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Nende riskihinnangute tegemisel võtab vandeaudiitor arvesse sisekontrolli, mis on relevantne majandusüksuse raamatupidamise aastaaruande koostamisel ja õiglasel kajastamisel, kavandamaks antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamise eesmärgil majandusüksuse sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab samuti juhtkonna poolt kasutatud arvestuspoliitikate asjakohasuse ja tehtud arvestushinnangute põhjendatuse ning ka raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie auditiarvamusele.

Arvamus

Meie arvates kajastab kaasatud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond finantsseisundit seisuga 31.12.2012 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

/digitaalselt allkirjastatud/

Aime Parkel

Vandeaudiitori number 285

Lekra-Audit OÜ

Audiitorettevõtja tegevusloa number 108

Tartumaa, Konguta

07.04.2013

Audiitorite digitaalallkirjad

Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond (registrikood: 90001457) 01.01.2012 - 31.12.2012 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
AIME PARKEL	Vandeaudiitor	07.04.2013

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Keskkonna- ja looduskaitseühendused	94996	Jah
Jaemüük posti või Interneti teel	47911	Ei
Enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus	68201	Ei
Raamatupidamine, maksualane nõustamine	69202	Ei
Sõiduautode ja väikebusside (täismassiga alla 3,5 t) rentimine ja kasutusrent	77111	Ei
Reisikorraldajate tegevus	79121	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 7428443
Faks	+372 7428166
E-posti aadress	elf@elfond.ee
Veebilehe aadress	www.elfond.ee